

Naujienu Antroji Dalis

NR. 494

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XV METAI

15 metų nuo Dr. Jono Šliūpo mirties

(Šis straipsnis buvo atspausdintas 1944 m. Berlyne ėjusiam tremtinių laikrašty "Lietuviai", Nr. 3, kurį parašė tremtyje būdamas Dr. Kazys Grinius)

Lapkričio 6 d. 1944 metais, iš lietuvių tarpo negailestingoji mirtis išplėšė lietuvių tautai didžiai nusipelnusį ir dėl jos laisvo gyvenimo kovojusį vyrą, didį patriotą aušrininką Dr. Joną Šliūpą. Visa lietuvių tauta dėl šio didžiojo lietuvių mirties giliai liūdi ir gerbia jo atminimą.

Per savo gyvenimo 83 metus Jonas Šliūpas visiems lietuviams buvo pavyzdžiu, kaip lietuvis turi dėl savo tėvynės laiko kovoti ir nenuilstamai dirbti. Jis visuomet pirmoje vietoje statydavo Lietuvos ir visų lietuvių reikalus, o tik paskui asmeninius.

Dar studentu Maskvos, vėliau Petrapilio, universitetuose būdamas, Jonas Šliūpas pradėjo kovoti dėl Lietuvos laisvės ir nepriklausomo gyvenimo atstatymo. Jis jau tada, numatydamas, kad didžiausias kliudytojas lietuviams laisvai ir nepriklausomai savame krašte gyventi, buvo rusų imperialistinis carų režimas, skelbė jam kovą. Šliūpas su kitais susipratusiais lietuviams dedasi ir veikia bendrai su tam tikra dalimi rusų, prieš carų despotiją. Per "Liaudies Laisvės" partiją jie siekė išsilaisvinimo. Tačiau neilgai teko Šliūpui būti Rusijos carų imperijoje ir siekti numatyto tikslo. Jo veikla, suprantama, buvo nepageidaujama to meto rusų valdovams. Todėl jis turėjo slapta apleisti Rusijos teritoriją ir iš Palangos jūra pasišalinti į užsienius. Jis pasiekė Šveicariją.

Čia paremiamas geradarių (V. Zūbovo — Janavičiaus) galvojo tęsti aukštuosius mokslus. Tačiau to sumanymo jam tuo metu neteko įgyvendinti — Šliūpą pašaukė bendri lietuvių tautos reikalai. Jis vyksta į Rytprūsius redaguoti "Aušros", o visus savo asmeniškus reikalus atideda vėlesniam laikui. "Aušrą" redaguoja daugiau kaip pusmetį. Vėliau jis slapta grįžta į Lietuvon ir čia, kartu su keliais kitais lietuviams inteligentais (P. Kriaučiūnas, J. Jasulaitis, V. Staniškis, T. Žiėkauskas ir Smilgis) Marijampolėje paruošia platų memorandumą rusų valdžiai, kad ji atšauktų spaudos draudimą. Kaip kompensaciją už tai siūloma lojalus kultūrinis bendradarbiavimas ir nurodoma, kad Rusijos valdžiai toks lietuviškas darbas bus labai naudingas, nes paraližuos lenkų šovinistų akciją Lietuvoje.

J. Šliūpui, nors ir nelegaliai atvykus į Lietuvą čia saugumo organams paieškomam, teko pasiūlyti rizikingo darbo — įteikti memorandumą rusų valdžios atstovams. Tą uždavinį Šliūpas, nežiūrint savo asmeniui didelio pavojaus, atliko. Taip pat patyrė smulkiai rusų valdžios nusistatymą lietuviškos spaudos ir, apskritai, lietuvių reikalui.

Grįžęs Marijampolėn ir apie savo žygius ir jų rezultatus painformavęs savo bendradarbius, J. Šliūpas turėjo skubiai pasišalinti iš Lietuvos: jam už jo lietuvišką veiklą grėsė keli

(Tęsinys 7-me pusl.)

Dienų Skeveldros

1.

"Kario" Nr. 8 randama iš tikro įdomios K. Ališausko "Pastabos ir nuomonės" (apie plk. K. Žuko "Zvilgsnį į praeitį"). "Susiėmė" abu labu pulkininkai. Vardan Istorijos (I — didžioji). Antu pagrindo dienų, kai protas ir kraujas aukota tėvynės laisvei ir nepriklausomybei. Ir kai šališkai karių ir valstybininkų, kaip visada ir visur esti, sukosi gūžtas kyšininkai, spekuliantai ir kiti sauvaliautojai.

Plk. K. Ališausko straipsnis kaip reta kada įdomus, ir ne kaip priešstatas, bet kaip plk. K. Žuko atsiminimų pakoregavimas ir papildymas. Klysti yra žmogiška, ir juo labiau tiesos neatseksi iš vieno žmogaus, nesgi kits kitą visada paryškina.

Labai gaila, kad ties Širvintų kautynėmis netikėta varčia ("Bus daugiau"). Vadinasi, teks grįžti, kai pasirodys kitas "Kario" nr.

Plk. K. Ališauskas savo pastabas pagrindžia literatūra (pvz. nurodo "mūsų žinyną" ar "Karo Archyvą" ar pn. šaltinius). Tai straipsniui suteikia istorinio orumo ir vėsumo. To, deja, nesusilaukė gen. Raštikio atsiminimai, nors jų parašėtvė įvairūs autoriai parūpino visuomenei irgi įdomių pridurkų.

Ties viena plk. K. Ališausko "išpažintimi" verta iš tikro apsidairyti. Kalbėdamas apie plk. K. Žuko aprašytąjį "Mažąjį Seimą", taria:

"...man didelė naujiena. Apie jį Lietuvoje nieko nebuvau girdėjęs".

Va, grįžtame į daug kartų (ir: įkyriai!) mano kartojamą mintį:

— *Buę p(ilnu) t(itulu) kariu ir valstybininkai, atiduokite, ką bežinote!*

Nėra ko delsti, nes laikas naikina žmones ir atmintį. Jei, tarkime, *ko-ne-ko* negirdėjo anuo metu gyvenimą kūrusieji, kaip išgirs palikuonys?!

Juo daugiau atsiminimų ir (ryšium su jais) pastabų bei nuomonių, juo erdviau istorikui.

2.

O paskui ats. plk. K. Ališauską sekanciam (žr. str. "Siemet "Kariui" 40 metų") viršilai (ar: puskarininkui?) St. Butkui reikia viešai duoti "į kailį".

Kai pirmasis nurodo šaltinius, antrasis "bijo" pavardžių. Rašo (savo įdomioj apybraižoj):

"Biauriausias cenzorius buvo Kaune, tarnavęs vokie-

čių SS policijos tarnyboje. Buvęs Lietuvos kariuomenės majoras. Ko vokiečiai neišbraukdavo, jis išbraukdavo".

Čia iš tikro reikėjo ir vardas ir pavardė pabraukti, nes, anot siuvėjų pačio elementariojo dėsnio, "liemuo visada turi būti natūralioje vietoje"...

3.

Jei jau įėjom į kareivinių rajoną, tai ir ilgiau "pasidairykime". "Wiad mosci" skiltyse randu vertą dėmesio str. "Lengvapėdiška deezija ir tragiškosios pasekmės". Tai apie 1944 metų Varšuvos sukilimą, kurio metu (per 8 savaites) žuvo apie 200,000 žmonių (kone tiek pat D. Britanija neteko per 5½ karo metus!). Kariškiai (okupuotoje Lenkijoje ir Vakaruose) sakė, kad tai (sukilimas) iš anksto pasmerktas pralaimėti, tai... savizudybė. Bet politikai (ypač Vakaruose) geidė efektų. Ir rezultate Varšuvos sukilimas — amžių būvyje brangiausia apmokėta fantazija.

Aname straipsnyje cituojama ir mums išidėmetinas AK (lenkų pagrindžio armijos) vado gen. Bor-Komarowski'o dienos (1944. 3. 23) įsakymas (laisvai verčiant):

"...vardan lenkų reikalų privalu aktyviai dalyvauti krašto išlaisvinime, smogiant į vokiečių užnugario pajėgas. *Pabrėžiu, kad šie smūgiai turi būti pradėti nuo mūsų rytinių sienų, nes tuomi geriausia užde-monstruosime Kresų (pakraščio teritorijos) priklausomybę Rzeczypospolitai!*"...

Tokią akciją gen. Sikorski numatė ir įsakė savo slaptame aplinkraštyje pagrindžio armijos vadovybei jau (!) 1942. 11. 28.

Ak, kas painformuos (bent tremties visuomenę), kaip tai atsiliepė į lenkų pasalūniškąją akciją prieš Rinktinės vyrus, policijos pareigūnus ir iš viso lietuvius Vilniaus krašte?

Mano galva, čia ir iš vyresnybės ir iš profesijos yra mūsų karių pareiga. Deja, "Karyje" (ir: kitur!), be Ašmenos kautynių aprašymo (labai kruopštaus), nieko kito neužtikau. O gal nepastebėjau? Kas atsakys?!

Lenkai tremty yra išleidę kapitalinį veikalą "Armija Krajowa". Ten "užtinkama" ir Vilniaus kraštas. O mes... čiūčiu-liūlia, čiūčiu-liūlia...

4.

Prenumeruoju keletą lenkiškų periodikų, ir štai gaunu

(Tęsinys 2-me pusl.)

(Tęsinys iš 1-mo pusl.)

kvietimą pareikšti protestą prieš... prof. Arnolda Toynbee, kuris savo knygoje ("The Eve of War, 1939. Survey of International Affairs, 1939-1946. Issued under the auspices of the Royal Institute of International Affairs, Oxford University Press. London, 1958). be kita ko teigia, kad Vilnius yra gudų (!) etnografinė žemė.

Lenkai kviečia, o lietuviai (nebe barzdočiai) dūmoja (garbės tribunolijai, Laisvės Komitetui, PL Bendruomenės vadovybei ir kt. veiksniams — ir ne veiksniams! — išsirikiausi!). Ir das nesemiai vienas tremties muzikas išdriso (!) teigti, kad mes lopšinių nemėgstame, oho!

Beje, protestuoti pakvietė J. Pilsudskio Institutas (naujausiai Lenkijos istorijai tirti) Amerikoje. Biuletenyje protesto reikalą išdėsto istorikas Oskar Halecki ir istorikas (buv. diplomatas) Michael Sokolnicki. Biuletenis leidžiamas lenkų ir anglų kalbomis. Bet kuriems galams drumsti m-i-e-g-o palaimą?!

5.

Imu į rankas mėnraštį "Kultura", ir čia piktinamasi, kad Lloyd George (žr. "Documents on British Foreign Policy, 1st. series, vols. VII, VIII, 1958) kada tai taręs, kad Vilnius tegalys būti ginčo objektas išimtinai "tarp Lietuvos ir Rusijos".

Lenkai piktinasi, o mes... ir į makuale trenkti nesijaudiname, nes mes... šalto kraujo. Ar ne? J. Cicėnas

DALYVAUKITE pirmoje lietuvių ekskursijoje į Meksiką išvykstame iš **Chicagos Lapkr. 28!!** (Aplankysim Gvadelupės šventovę ir pasimatysim su Meksikos arkivyskupu). Neapsivilsit, skambinkit **GA 2-0640 DABAR!**

Asmenys, norintieji pavasarį aplankyti Lietuvą, turi registruotis dabar

Wide World Tours
95th IR WESTERN AVE.
Evergreen Plaza — GA 2-0640
Walter Rask — Alex Lauraitis

Naujausieji leidiniai

NAUJENOSE gausite gauti šias knygas:

- 1. Prof. Vaclovo Biržiškai atminti. 24 puslapų knygotė, išleista mokslininko laidotuvių proga. Kaina \$1.00.
- 2. Prof. Vaclovo Biržiškos "Se kietais viršeliais" \$6.00, minkštais — \$4.00.
- 3. Teodoro J. Kučinsko "Lyties garbinimas", 144 psl., \$1.50.
- 4. Dan Kuraičio "Daug kraštų, daug žmonių", \$2.00.

Knygas gausite paštu, jei pašysite pinigus tokiu adresu: **NAUJENOS** 1739 S. Halsted St., Chicago 8, Ill.

2 — NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, NOVEMBER 7, 1959

'Baltaragio Malūnas' vėl sukasi

Sukaktuviniai lietuviškos dramos metai eina prie galo. Tame laikotarpy Čikagą aplankė du nauji spektakliai (clevelandiečiai su "Penkiaais stulpais turgaus aikštėje" ir montrealiečiai su "Milžino patunksme"), "Santaros" suvažiavimas surengė įspūdingą teatro minėjimą, o dabar, jau krintant rudeniškiems lapams, teatro mylėtoją pasitiko tikrai maloni staigmena — pirmoji lietuviško vaidinimo plokštelė — Kazio Borutos "Baltaragio Malūnas".

Spaudoje buvo daug kalbėta apie geriausių aktoriskų rezultatų išvijoje įamžinimą. Kaip būtų gera, kad tie scenos perlai, ne sykį mus žavėję, taptų užfiksuoti ilgam laikui! "Būtų gera"... Ak, ta tariamoji nuosaka! Daug gražiausių planų nepajėgia pro ją prasimušti.

Ir štai, šiauriniai mūsų kaimynai, nelaukdami, kol sukurs Bendruomenė, kol atsivers klubenamos Kultūros Fondo durys, pasiryžo patys įgyvendinti seną išvijos aktorius svajonę. "Baltaragio Malūnas" — dailiai išleistas, R.C.A. Victor studijoje įrašytas, jau puošia lietuviškų namų plokštelių bibliotekas.

Prieš 60 metų Palangoje pakilo uždanga pirmajam lietuviškam spektakliui. Šiandien lietuvių teatrui atsiveria nauji plotai ir pirmoji lietuviško vaidinimo plokštelė žengia į tuos tolimus akiračius. "Baltaragio Malūnas", išleistas "Amerikos Pirty" sukakčiai paminėti, užtvirtina pirmųjų lietuviškos scenos darbuotojų ryžtą įpėdinystės tęstinumo kelyje.

Šitaip kalbamės mudu su draugu, ši rudenišką subatvakarį susiję "B. Malūno" išklaudyti — sklaistydami juodame aplanke išleistą knygą su baltu malūno siluetu ir grožėdamiesi plokštelės voke skriejančiais Girdvainio žirgais. Mano draugas sako, kad toji vyšnių spalva, balti žirgai ir aukso blykstelėjimai jam primena Vyties koloritą. Tada mudu susimąstom ties grėsmės ženklų virš jų galvų, iš kurio, rodos, neįmanoma ištrūkti. Ir ties sudaužyto malū-

no griuvėsiais. Bet žirgų šuolyje, jų kaklų linijoje ir karčių plevenime aptinkame tą gaivališką veržlumą, kuris praneš ir mūsų tautos sielą pro nelaimes ir pro griuvėsius...

O tada ima vėl sukstis užkėrėtas Baltaragio malūnas...

Mudu grožimės Borutos žodžiu — lyrika ir dramatismu, humoru ir sielvartinga aima. Viešime Baltaragio seklyčioje, Iekiam drauge su Girdvainiu per septynis užkeiktus tiltus, sukamės su velniu Pinčuku ant malūno sparnų.

Ir, rodos, vaikštom mudu Udruvės ežero stačia pakrūte, girdim tolimą vyrų dainą, merginų juoką ir piršlių žvangulius. Praeina per šviesias pavasario prieblandas, per šūžaliavusius, lyg dūmais apsidengusius, kalnus, per tylias, žvaigždėtas vasaros naktis, nuskendusias skaidriame Udruvės vandenyje.

Dvi valandos praėina nepastebimai...

Ši plokštelė bus tikrai graži dovana teatro ir lietuviško žodžio mylėtojui. Ypač artėjančioms Kalėdoms.

Hermis

Genuine Cherokee Indian BULL WHIP
Strong, durable hand made by Cherokee Indians — Genuine Tan Rawhide leather, hardwood handle — Best quality at the lowest prices. Guaranteed satisfaction.
ORDER TODAY
5 ft. Bull Whip ..... \$1.65 ppd.
7 ft. Bull Whip ..... \$1.98 ppd.
8 ft. Bull Whip ..... \$2.93 ppd.
Cherokee Pet Farm, Dept. A. F. P. O. Box 31, Blacksburg, S. Carolina

Vinco Krėves keltone į Maskvą vaizduojama "Pagundoje". Šį idomų aprašymą ir V. Mykolaičio, V. Maciūno, A. Seno straipsnius apie Vinco Krėvės kūrybą, rasite knygoje — Vincas Krėvė Mickevičius. Jos kaina \$1.00.
Užsakymus adresuokite: **NAUJENOS** 1739 S. Halsted Street, Chicago 8, Ill.

FALL SHRUB SALE
Cushion Mums, per clump, B & B (yellow, red, bronze, lavender) \$1.00
These Mums are now in bloom—drive in and pick them up. Open Sunday to the trade.

EACH	EACH
Red Leaf Barberry, 12-18" \$ .49	White Dogwood, 18-24" ..... \$ .50
Green Leaf Barberry, 12-18" .49	White Dogwood, 2-3 ft. .... .75
Mt. Laurel, 2-3 ft. .... .69	White Dogwood, 3-4 ft. 1.00
Rhododendron, 2-3 ft. .... .69	White Dogwood, 4-5 ft. 2.00
Nandina, 18-24" 1.00	Pink Dogwood, 18-24" 1.00
Boxwood, rooted cuttings, 6-12" .39	Pink Dogwood, 2-3 ft. 1.25
Boxwood, planter box size ... 1.00	Pink Dogwood, 3-4 ft. 1.50
Spirea V. H., 2-3 ft. .... .25	Pink Dogwood, 4-5 ft. 2.00
Spirea Thunbergi, 2-3 ft. .... .25	Purple Leaf Plum, 18-24" .... .98
Spirea A. W. pink, 2-3 ft. .... .25	Red Leaf Peach, 18-24" ..... .98
Weigelia, pink, 2-3 ft. .... .25	Red Flw. Peach, 18-24" ..... .98
Weigelia, red, 2-3 ft. .... .25	Sugar Maple, 3-5 ft. .... .49
Persian Lilac, 2-3 ft. .... .25	Silver Maple, 3-5 ft. .... .49
Lilac, old fashioned, 2-3 ft. .... .25	Red Maple, 3-5 ft. .... .49
Rose of Sharon, 2-3 ft. .... .25	Mimosa, 3-5 ft. .... .49
Althea Alphonse, dbl. pur., 2-3 ft. .25	Tulip Poplar, 3-5 ft. .... .49
Althea Boule De Fée, dbl. red, 2-3 ft. .... .25	Red Bud, 3-5 ft. .... .49
Abelia Grandiflora, 2-3 ft. .... .25	Sorrel Tree, 3-5 ft. .... .49
Duetzia, 2-3 feet ..... .25	Lombardy Poplar, 3-5 ft. .... .49
Mock Orange, 2-3 ft. .... .25	Sycamore, 3-5 ft. .... .49
Forsythia, 2-3 ft. .... .25	Ash, 3-5 ft. .... .49
Hydrangea, oak leaf, 2-3 ft. .... .49	Birch, 3-5 ft. .... .49
Flowering Almond, 2-3 ft. .... .49	American Holly, 18-24" ..... .49
Hydrangea, P. G., 2-3 ft. .... .25	Tree of Heaven, 2-4 ft. .... .49
Winter Honeysuckle, 2-3 ft. .... .25	Weeping Willow, 2-4 ft. .... .49
Bush Honeysuckle, 2-3 ft. .... .25	25 Privet Hedge Plants, 12-24" .98
Coralberry, 2-3 ft. .... .25	25 Multiflora Rose, 12-24" .... .98
Red Twig Dogwood, 2-3 ft. .... .25	50 assorted flowering hedge, 12" up 2.98
Red Flowering Quince, 2-3 ft. .... .49	
Sweet Shrub, 2-3 ft. .... .25	PER DOZEN
Crepe Myrtle, 2-3 ft. .... .89	Hibiscus Mallows (mix colors) .98
Dorothy Perkins climbing rose 2 yr. cutting grown, pink, red ..... .25	Daylilies ..... .39
Scotch broom ..... .25	Blue Myrtle slips ..... .98
	Creeping Phlox slips ..... .65
	3 Clematis Vines (white) 1.00

We also have several nice evergreens B. & B. Come in and look over our selection before you buy.

All heavy stock 2 and 3 years old. We will ship COD. If you prefer send check or money order, adding postage: 69c. for 2 to 11 plants, 79c. for 12 to 25 plants. Any plant that fails to grow will be replaced at one half price plus postage.

SMITH BROS. NURSERY
One of Tennessee's Oldest and most Reliable.
P. O. BOX 221 DEPT. P McMINNVILLE, TENN.
Open Sundays — Visitors Welcome — Ask anybody.

SIUNTINIAI SIUNČIAMĖ Į SOVIETŲ RUSIJĄ
UKRAINA, LIETUVA, BALTGUDIJA, LATVIJA, ESTIJA, IR KITAS RESPUBLIKAS.
Pasinaudok patikimu, kruopščiu ir greitu mūsų firmos patarnavimu.

GENERAL PARCEL & TRAVEL CO., INC.

135 WEST 14th STREET NEW YORK 11, N. Y. Tel.: CHelsea 3-2583

Licensed by USSR **MŪSŲ SKYRIAI** Tik vyriausioji istaiga atdara kasdien nuo 9-6; Sekmadieniais nuo 9-4.

141 Second Avenue NEW YORK CITY Tel. GRamercy 5-7430	39 Raymond Plaza W. NEWARK, N. J. Tel. MARKET 2-2877	132 Franklin Ave. HARTFORD, CONN. Tel. CHapel 6-4724	900 Literary Road CLEVELAND 13, OHIO Tel. TOWER 1-1461
332 Fillmore Ave. BUFFALO 6, N. Y. Tel. MOhawk 2674	308 W. Fourth Street BOSTON 27, MASS. Tel. ANdrew 8-5040	11339 Jos. Campau DETROIT 12, MICH. Tel. TOWnsend 9-3980	632 W. Girard Ave. PHILADELPHIA 23, PA. Tel. WALnut 5-8878

Mūsų didžiulė firma turėdama tūkstančius patenkintų klientų 100% garantuoja pristatymą. Kiekvienas siuntinys išsiunčiamas laike 48 valandų ir adresatą pasiekia per 6-7 savaites (oro paštu laike 7-12 dienu). Istaigose yra pirmos rūšies didelis pasirinkimas įvairių prekių. Reikalaukite mūsų nemokamų katalogų, kuriuose rasite informacijų apie naujas mūsų normas ir patarnavimus.

Spaudos naujienos

— Prof. T. Ivanauskas parašė ir valstybinė spaustuve Lietuvoje išspausdino trijų tomy veikalą "Mūsų paukščiai". Knyga įdomi ir žmonių noriai skaitoma. Prie šių knygų prof. Ivanauskas dirbo visą gyvenimą. Primestas honoraras buvo tikrai mažas atlyginimas už sunkų ir kruopštų profesoriaus darbą. Šiais metais Paleckis prof. Ivanauskui paskyrė dar 25,000 rublių premiją už minėtas knygas.

— Minkevičiui už veikalą "Vadovas Lietuvos miškų, pievų ir pelkių samanoms pažinti" tas pats Paleckis paskyrė 15,000 rublių premiją. Samanas naudoja namams statyti, luboms dengti ir nuo šalčio gintis. Iki bolševikų okupacijos samanos buvo beveik beveik augmenimis, o dabar išleistas net vadovas retėjančioms samanoms pažinti. Premjerui Šumauskui rekomenduojant, Paleckis Minkevičiui paskyrė 15,000 rublių premiją už knygą apie samanas.

— P. Šivickas parašė knygą "Parazitų apibūdinimas". Sovietinei Lietuvos valdžiai rekomenduojant, Paleckis ir šiam mokslininkui paskyrė 15,000 rublių premiją. Knygoje aprašyti parazitai, buvę Lietuvoje iki 1941 metų. P. Šivickas nieko nerašo apie dvikojus būčius, 1941 metais apspitusius Lietuvos miestus, kaimus, laukus ir miškus.

— A. Bielskus gavo 25,000 rublių premiją už romaną "Rožės žydi raudonai". Jis romane kalba tikrai apie bolševikines rožes. Tokią pačią sumą gavo ir artistas H. Kurauskas už Juliaus Janonio vaidmenį to paties vardo filme.

— Maskvos imperializmo atstovas Rojus Mizara Rusijon nuvažiavęs gavo net 40,000 rublių. Čia įskaitomas honoraras už parašytas knygas ir visą laiką vestą sovietų Rusijai palankią propagandą lietuvių ir nelietuvių tarpe.

— Dangelis norėtų patirti, kiek vargšas Margeris gavo už okupuotoje Lietuvoje išleistas knygas ir kitokias paslaugas okupantui.

— Lietuvoje gimęs ir Meksikoje visą laiką gyvenantis žydas menininkas Joseph Rasch atidarė savo parodą Washington. Atidarymo metu pagrindinę kalbą pasakė Meksikos ambasadorius A. Carrillo Flores.

— Mark Slonim, savo laiką ilgai Italijoje gyvenęs ir dažnai ten ir dabar užvažiuojęs, N. Y. T. rašo, kad Romoje ir Florencijoje iš italų keliais atvejais girdėjęs tokį tvirtinimą: "Mes turime daugiau rašytojų, negu skaitytojų". Šis Italijoje pastebėtas reiškinys galima būtų pritaikyti ir Amerikos lietuviams.

— Statistikos daviniai rodo,

kad italai ir ispanai mažiau skaito, negu kitų Europos tautų žmonės. Bendromis sumomis Italijoje ir Franko valdomoje Ispanijoje knygoms išleidžiama tikrai 50 centų vienam asmeniui. Keli knygoms išleidžia žymiai didesnes sumas, užtat gyventojų daugumas spausdintam žodžiui nieko neišleidžia. Pastaryjų skaičius Amerikos lietuvių tarpe taip pat yra didokas. Europoje daugiausia knygų skaito švedai, norvegai, vokiečiai, šveicarai ir danai.

— Italijoje šiais metais labiausiai skaitoma Giuseppe Tomasi knyga "Margas katinas". Autorius buvo Sicilijos aristokratas, rašęs tikrai savo anūkam linksminti. Knyga liko rankraštyje, autorius spausdinto darbo nematė. 60 metų sulaukęs, Tomasi mirė praėjusiais metais. Anūkas, radęs rankraštį, parodė leidėjams. Vienas nenorėjo leisti, nes buvo įsitikinęs, jog tai slapyvardžiu prisidengęs geras rašytojas.

— Lietuvoje išleista K. Skalbės "Paparčio žiedą" iliustravo latvių dailininkas V. Valdmanis. Anksčiau ši veikalą buvo išvertęs K. Korsakas,

bet dabar išleistas K. Borutos vertimas yra daug geresnis. Korsakas vertė visai nekreipdamas dėmesio į autoriaus mintis, pridėjo daug laikos fantazijos. Borutos vertimas daug tikslesnis ir gražesnis.

— V. Sarojanas išvažiavęs į Jugoslaviją. Iš ten jis rengiasi vykti į Paryžių, o vėliau į Rusiją. Rusijoje dabar verčiamos ir spausdinamos Sarojano knygos.

— V. Dausa Lietuvoje išleinančioje komunistinėje spaudoje labai plačiai cituoja Stasio Pilkos straipsnį apie Lietuvos teatrą.

Mommy says:
"It's the greatest invention since diapers!"

NEW 1959 **FRIGIDAIRE** FILTRATOR DRYER

DRIES EVERYTHING FLUFFIER, SOFTER AUTOMATICALLY!

WITHOUT WEATHER-WORRIES!

WITHOUT SUN-FADING!

LOOK!

**NO PLUMBING!
NO VENTING!**

Traps objectionable heat, lint, moisture *inside!* No costly drains or outside venting!

DRIES ALL FABRICS JUST RIGHT AUTOMATICALLY!

It actually thinks for itself... turns itself off when clothes are dried just right! No more sun-faded colors. No more rainy-day worries. Actually *beats the sun* for softer, fluffier drying! And it's fully automatic!

PLUS... ALL THESE THOUGHTFUL FEATURES!

- "Wrinkles Away" Drying Saves Hours of Ironing!
- Built-In Clothes Sprinkler!
- Ozone "Sunshine" Lamp!
- Rust-resistant Porcelain Enamel Finish Inside and Out!
- Choice of Five Colors or White!

Model DCI-59

COME IN TODAY!

SOLTIS HOME APPLIANCES AND FURNITURE

2647 West 51st Street

Tel. HEmlock 4-7095

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

LIETUVA VIEŠPATIES METAIS

1655—1661 ir 1940—195...

Šiandieninė Lietuvos padėtis kaip prieš 300 metų

Mr. De Gizbert Studnickio straipsnis

Savo laiku buvęs Vilniaus miesto archyvo direktorius, Mr. Walter (lenkiškai Vaclaw) De-Gizbert Studnicki, pastaraisiais metais gyvenęs Chicagoje, atsiuntė Naujienoms savo parašytą straipsnelį apie šv. Petro ir Povilo bažnyčią Antakalnyje, Vilniuje, kurią Lietuvos hetmonas Mykolas Pacas pastatė kaip paminklą padėkai ir atminimui, kad Lietuva buvo išvaduota nuo maskolivių invazijos.

Straipsnelis prasideda tokia antrašte:

Genialus italų meistrų kūrinys, pastatytas Vilniuje 1668 metais pagerbimui Vakarų Civilizacijos pergalės prieš Maskvos barbarizmą 1661 metais.

"Iš Maskvos caro malonės kunigaikštis Myšeckis buvo paskirtas vaivada sostinei, Vilniui, kurį buvo užėmęs 1655 metais, sudėginęs iki pamatų ir tironizavęs. 1661 metais Lietuvos hetmonas Pacas išvadavo miestą po septynerių metų kentėjimo barbarų nelaisvėje. Sostinės, pramonės ir prekybos, mokslo ir meno miestą Pacas pasiryžo pagerbti pergalės paminklu ir tam tikslui, pats būdamas magnatas ir meno dalykų žinovas, parsitraukė iš Italijos žymius menininkus, su kuriais nutarė, kad puošni simbolinga bažnyčia geriau nei paminklas bylos apie Vakarų Civilizacijos nugalėjimą Maskvos barbarizmo.

"Šešiolika metų truko statyba tos paminklinės bažnyčios, dailiųjų menų stebuklo, kur vieni tik ornamentinių skulptūrų yra du tūkstančiai".

Bažnyčioje esąs švento Kazimiero paveikslas, kaip jis pasirodęs Paco kariuomenei debesyse ir tuo būdu padėjęs jam nugalėti maskolius prie Polocko. Po paveikslų esąs parašas lotynų kalba (jei bolševikai jo dar neištrynė): "Sanctus Casimirus aparente in aere profugit Moscos" (šventas Kazimieras pasirodęs debesyse nujūo maskolius). Toliau p. Studnickis rašo:

"Despotiškąją Maskva davė pasauliui ir tebeduoda despotiškų tironų valdžią. Pasak rusų istoriką Solovjovą, patys rusai iš karinės įgulos nekentė Mišeckio. Jie padarė samoklą ir užpuolė tironą bei atidavė jį surištą į Jono Kazimiero, Lenkijos ir Lietuvos karaliaus rankas. Pasak Solovjovą, karaliaus sprendimas buvo tokio turinio: Mišeckiu reikia pripažinti, kad jis buvo geras karys ir savo pareigą caro atžvilgiu atliko sąžiningai. Bet tas pats Mišeckis buvo baisus savo žmonių tironas; baudė žmones baisia mirtimi. Kūnus gyvus piaustė į šmotus ir juos šaudė iš armijų, sodino žmones ant kuolų;

nėščioms moterims į šonkaulius įkabindavo kablius ir taip pakardavo, kad kančiose gimdytų..."

Šiandien žinome, kokios žiaurybės buvo padarytos Hitlerio arba kito išdaviko įsakymu, dėl to sprendimas Mišeckiu neatrodo pasaka. Versta pastebėti tas faktas, kad paties Mišeckio virėjas paprašė leisti jam savo nuosavomis rankomis įvykdyti Mišeckiu mirties hausmę.

Lietuvos hetmonas Pacas žinojo, kad jo pastatytoji bažnyčia bus nemirtingojo meno kūrybos paminklas ir kad prieš išplėtos, Maskvos laukinių pagrobtos, žemės bus gražintos Vakarams".

Apie Mr. De Gizbert van Puten kilmę

Tiek iš p. Studnickio straipsnio. Bet pirmiausia pora žodžių apie jį patį.

Ir iš p. Studnickio senosios veiklos lenkų laikais Vilniuje, ir iš jo raštų bei kalbų tremtyje, jį reikia laikyti tikru lenku — pilsudskininku, kuris "myli" Lietuvą, jos didingą ir tragingą praeitį, bet tik praeitį ir tik kaip pilsudskininkas, kuriam lenkiškai kalbantieji Lietuvos žemių gyventojai yra "litvinai", o lietuviškai kalbantieji — "lietuvisy"... Jis yra ir daug gera padaręs bent Vilniui, svarbiausia, kad bolševikams iš Lietuvos pasitraukus ir vokiečiams užėmus, jis iš Miasko išgelbėjo ir pasirūpino grąžinimu dalies Lietuvos archyvo, kurį rusai bolševikai buvo traukiniais išvežę ir Minske kažkur geležinkelio stoties kieme po atviru dangum suvertę...

Bet ir p. Studnickis nėra joks lenkas nei krauju, nei kilme, nei kultūra! Jis yra vienas iš labai retų Vilniaus krašto lenkų protestonų.

Jogailaičių dinastijos laikais (greičiausiai tai buvo Zigimanto Augusto metais), Vakaruose dėl tikėjimo persekiojamas protestonas olandas De Gizbert van Puten atbėgęs į Lietuvą ir čia Radvilų prieglobtas gavęs pamokslininko vietą viename susirinkime (kongregacijoje) ir su visa šeima įsikūręs Lietuvoje. Van Puten reiškia "nuo šulinio", kas vokiškai būtų "von Brunnen". De Gizbert savo senovinį olandišką "šulinio"-Puten prievardį pakeitęs lenkišku šulinio vardu "studeń", iš ko ir pavardė Studnicki.

Kodėl Mr. De Gizbert šandien "litvin", o ne lietuvis?

P. Studnickis papasakojo šio laikraščio bendradarbiui apie savo idealizuojamą planą įsteigti nuo Baltijos iki Adriatikos (taigi, "od morža do morža") tautų federaciją, kurioje kiekviena tauta ir tautinė grupė savo gyvenamoje teritori-

joje galėtų laisvai puoselėti savo kalbą, kultūrą, papročius ir t. t. Jis žada net pats tuo reikalu sušaukti visų tautų konferenciją! Bet ar p. Studnicki atsimena, kad tokio eksperimento jau yra būta, ir jis vienai pusei baigėsi labai liūdina. Tai buvusioji Lietuvos-Lenkijos unija, kuri popieruje taip jau gražiai skambėjo, kaip pono Studnickio "od Baltyki do Adriatyki"... Kur yra laidas, kad viena tokių susiferavusių tautų greit neužsigis vadinti "primus inter pares" (pirmaujančio lygių tarpe) vaidmenį, kaip tai darė lenkai santykiuose su "broliais" lietuviais, tą savo pirmumą rodydami "aukštesne kultūra", tikresne tikyba (polska wiara), "gražesne kalba" (polska mowa — panska mowa, litewska — paganska). Pagaliau tai priejo prie to, kad šiandien nerausdami jie savinasi ne tik tos nelemtos unijos laikų žymiausias lietuvių valstybininkus, rašytojus, poetus, mokslininkus ir karvedžius, bet ir pačią nuo amžių lietuvių įkurtą, lietuvių buvusią, lietuvių krauju gintą, jų turtu išdabintą ir per 800 metų lietuvių tautos savistovumo, laisvės ir nepriklausomybės simboliu tarnavusią jų sostinę Vilnių! Ir lenkams toji unijos ar federacijos, kultūros ir tikybės priedanga nuo pat Liublino laikų atkakliai vykdyta penetracija tiek pavyko, kad net tokio liberalo olando imigranto De Gizbert van Puten vaikaičiai, bent jau iš dėkingumo jų globėjams Radvilams, nesusiprato patapti juos adoptavusios tautos tautiečiais lietuviais, o persiėmė atneštų, primestų ir lietuviams įskiepytu lenkiškumu taip, kad šiandien jie, kaip ir pono Studnickio patronas Pilsudskis, kitokios Lietuvos nė nebemoka įsivaizduoti, kaip tik lenkiškos kultūros, lenkų kalbos, amžinos lenkų sąjungininkės, ką varšaviškai lenkai jau vadina nebe Lietuva, o "rytų kresais"...

Gente Neederlandus, natione Lituanus

Ponas De Gizbert Studnickis, kuriam šiemet jau suėjo 85 metai amžiaus, atrodo gana gerai. Jis turi ir daugiau gražių, romantiškų ir jaunuoliškų planų. Be kitko, jis įteikia buvusiai JAV ambasadorei Italijoje, "LIFE" vyr. redaktoriaus Henry Luce žmonai, 1917 metais vokiečių profesoriaus Dr. Paul Weberio išleistą gražiai iliustruotą knygą "WILNA, eine vergessene Kunststätte" (Vilnius — užmiršta meno vietovė), prašydamas jos, kad per savo daug milijoninį žurnalą pateiktų ir parodytų Amerikos ir pasaulio tautoms Vilniaus architektūros paminklų reprodukcijų ir tuo atkreiptų pasaulio dėmesį, kokie brangiausi kultūros perlai yra palikti ir pasaulio užmiršti anapus viską stiginančios geležinės uždangos... Dar gryžkim prie tų baisių Lietuvai laikų, nuo 1655 iki

1661 metų, taip labai primenančių kitus tokius laikus nuo 1940 iki mažiausiai 1950 metų, papildant p. Studnickio straipsnelį, dėlko Vilnių atsirado šv. Petro ir Povilo bažnyčia.

Kaip Vilnių atsirado šv. Petro ir Pavilo bažnyčia

Jau visa pirmoji septynioliktojo amžiaus pusė Lietuvai buvo vieni karai, invazijos, deginimai, plėšimai ir žudynės, daugiausiai maskoliams ir kareiviams iš rytų puolant.

Štai ką rašo Dr. Vanda Sruogienė savo "Lietuvos Istorijos" pusl. 573, kai 1654 metais sumušę Radvilų kariuomenę caro Aleksiejaus maskoliai, užėmę Polocką, Drują, Smolenską, Mohilevą ir Vitebską, prasilažė kelią į Vilnių...

"Priešo kareiviai plėšė, žudė, degino miestus, sodybas. Ištsi plotai buvo be gyvybės ženklų. Išnyko dvarai, bažnyčios, apie 300,000 šeimų rado prieglobstį Vilniuje ir Kaune. Šimtas tūkstančių išvaryta į nelaisvę, žymesniuosis piliečius maskoliai išgabeno į Kazanę.

Vienas tų laikų kronikininkas rašė 1654 m. liepos mėn. 24 d.:

"Važiuodami į Kalną matėme pakeliui daugybę vežimų, traukusių į rytus — juose buvo prigrūsta moterų ir vaikų iš Lietuvos. Vyrus maskoliai vietoje nudėjo ar upėse paskandino. Septynis aštuonis berniukus ar mergaites galima buvo nupirkti už vieną rublį..."

Bet nelaimė palietė ne vien Lietuvą. Carui bekariaujant, Maskvoje paplito maras. Iš tolimųjų Rytų su kariais atlinkęs maras negailėstingai naikino žmones. Tasai karas privertė maskolius sustabdyti karo veiksmus ir atidėti kuriam laikui numatytąją invaziją į Lietuvą...

Maskolivių invazija į Lietuvą 1655—1661 metais

1655 metų žiemą, Lietuvos didžiajam hetmonui Jonuši Radvilai tebesergant po ankstybesnių su maskoliais mūšių, maskoliai, susitarę su kazokais, išžygiavo prieš Lietuvą iš Ukrainos su gausia armija, kuriai vadovavo Zolotarenka — "milžinas su raudona kazokų hetmono kepure, papuošta plunksna, su ilgais iki krūtinės ūsais, didele plokščia nosimi, suraukta kakta ir niūriu žvilgsniu". Caras Aleksiejus gi rinko didelę kariuomenę ties Smolensku, o kitą armiją ties Naugardu ir Pskovu.

Lietuvos bajorams nesusitariant dėl gynybos, o karaliui Jonui Kazimierui ne tik nepadedant, o dar labiau trukdant, ir kenkiant, maskoliai slinko į Lietuvą beveik nesutikdami pasipriešinimo. Švedai iš kitos pusės jau buvo užėmę Daugpilį, Prūsus ir pradėję karą su Lietuva ir Lenkija. Vyriausias Lietuvos kariuomenės vadas hetmonas Jonušas

(Tęsinys 5-me pusl.)

(Tęsinys iš 4-to pusl.)

Radvila, kurs ieškojo visu priemonių, kaip Lietuvą nuo maskolių pirmoje eilėje apginti, vadindamas Maskvą "iš visų blogybių blogiausia", šitaip rašė apie to momento padėtį:

"Karūna negali mums padėti, karalius pagalbą atšaukė... nėra jokios vilties, kad bajorai eitų kariauti... Iš dviejų blogybių turime pasirinkti mažesnę..." ir pasiuntė pasiuntinius derėtis su švedais. O rugpiūčio 7 d. Zolotarenka jau priėjo prie Vilniaus vartų... ir puolė lietuvių stovyklą.

Kautynės truko nuo 6 valandos ryto per visą dieną, rašo Dr. Sruogienė "Lietuvos Istorijoje". Temstant hetmonas (Radvila) perėjo į kitą Neries pusę ir, sudegines paskui save Žaliąjį tiltą traukėsi į Kėdainius.

Baisiai panašū į Maskvos bolševikų invaziją

Tą naktį iš Vilniaus bėgo, kas tik galėjo — į miškus, į Prūsus, prie jūros...

Rugpiūčio 8 d. iš ryto maskoliai priėjo prie sostinės. Prikirtę medžių tarpkalnėse, kad niekas negalėtų pabėgti, ėmė trimituoti ir tarp 9 ir 10 valandos ryto puolė miesto vartus.

Nelaimingus gyventojus apėmė siaubas. Jie nenorėjo pasiduoti, o apsiginti negalėjo... Zlotarenkos kazokai pirmieji išlaužė vartus, paėmė įsitvirtinusių namus, bažnyčias ir žudė visa, kas tik jiems pakliuvo, moteris, vaikus, šunis, kates... Sako, apie 25,000 žmonių žuvo...

Kitą dieną, patrankoms šaudant, caras triumfališkai įvažiavo į Vilnių. Su aukšta, smaile, perlais apkabinėta kepure važiavo jis dvylika arklių, pakinkyta karieta per patiestą raudoną gelumbę, o prie pilies — per raudoną aksoją...

Paskui carą atvyko daug gyventojų iš Mohilevo, kurie pirkinėjo vogtus daiktus. Ištuštėjo visi prekių sandėliai, butai, pastogės, arklidės, perkratyta bažnyčios, rūšiai. Maskoliai ieškojo aukso net upės dugne. Nuėmė varpus, nudraskė varį nuo stogų...

"Laimikis gyvais pinigais, sidabru, auksu, brangiais akmenimis ir baldais buvo toks didelis", rašė pačių maskolių kronikininkas Makarijus, "kad ir apsaukti negalima. Apie jo (to laimikio) vertę galėjome įsitikinti patys Maskvoje, krautuvėse ir turgavietėje, nes Vilnius buvo labai turtingas ir nuo amžių nematęs priešų. Buvomė nustebę, žiūrėdami į sidabrinis indus, sidabrinės spynas, skrynijų vinis, sidabru apkaltas karietas... Talerio vertė krito tiek daug aukso atvežus... vergai veltui... Caras pasiėmė septynias paauksuotas kopulas iš Radvilų rūmų ir atvežė jas į Maskvą kartu su raudono ir margo marmuro kolonomis, išplėtomis

grindimis, baldais ir gausybe tokių retų dalykų, apie kuriuos maskoliai iki tol supratimo neturėjo".

Plėsimai ėjo per tris dienas, o paskiau per 17 dienų siautėjo gaisras, po kurio liko tik griuvėsiai...

Maskoliai sudaužė senus karstus bažnyčių požemiuose, sunaikino daugelio mūsų garbingų praeities žmonių palaidakus... Yra spėjimų, kad to paties likimo susilaukė ir Vytauto Didžiojo karstas, rašo Lietuvos Istorijos autorė.

Maskoliai užėmė ir Kauną. Gyventojai bėgo kas į Prūsus, kas į Kėdainius (arčiau prie Radvilos). Maskoliai žudė, plėšė ir degino miestą, kaip ir Vilniuje... Krito Gardinas, visa pietryčių Lietuva buvo šluote nušluota...

Hic jacet peccator. Kas daugiau?

Jonušui Radvilai sudarius pagaliau su švedais sutartį, 1655 metų gale bendroji padėtis pradėjo Lietuvai kiek gerėti, bent maskoliai daugiau į priekį nebesiveržė. J. Radvilai gruodžio 31 d. mirus, kovas prieš maskolius organizavo ir tęsė jo įpėdinis Povilas Sapiega, Boguslavas Radvila ir broliai Pacai, Kristupas ir Mykolas, po Sapiegos likęs didžioju Lietuvos hetmonu.

Nors 1656 m. su maskoliais prie Vilniaus buvo padarytos karo paliaubos, tačiau karas nesiliovė ir 1660 metais maskoliai sutraukę naujas stambias armijas, kartu su kazokais pradėjo naują ofensyvą,

kurią Sapiagai pavyko, gavus pagaliau pagalbą iš karaliaus Jono Kazimiero, tais pat metais sumušti maskolius ties Liachavičiais, o Mykolas Pacas apgulė Vilnių, kurį kartu su Boguslavu Radvila 1661 m. gruodžio 4 d. iš maskolių atvadavo ir nuteisė žvėriškiausiais žmonių žudymais pasižymėjusį maskolių komendantą budelį Miaseckoj (Mišeckij). Tai tas Mykolas Pacas, jau didysis Lietuvos hetmonas, tos pergalės ir maskolių išvartymo atminimui pastatė puošniąją šv. Petro ir Poyilo bažnyčią, kurioje 1682 metais buvo palaidotas. Jis iškalė savo antkapio akmenyje užrašą, kad "čia guli nusikaltėlis" (Hic jacet peccator), nors maskolių, karų, plėšimų, žudynių ir ponų baudžiavos nukamuotai Lietuvos liaudžiai dėl to paminklo ir jo statytojo nusizeminimo nekiek tepalengvėjo...

Slėktinė Lenkija su savo bajorų ambicijomis, savo luomo statymu aukščiau valstybės gerovės ir saugumo, savo feodalinė sistema ir katalikiškos bažnyčios agresinga netolerancija, metai iš metų brisdama gilyn į pražūtį, drauge neatlaidžiai su savim tempė ir savo sąjungininkę, nelėmtosios unijos auką Lietuvą, kol trimis padalinimis plėsrūs kaimynai — Prūsija, Austrija ir Rusija — pasidalino "Rzeczpospolitos" (angliškai išvertus, Commonwealth) suplėšytais skudurais...

J. Pronskus

"NAUJIENOS" IR ANES
IEŠINGAS ŽINIAI

Antrą kartą perka Aliaską

U. S. teismas nusprendė, kad Aliaskos indėnai turi teisės į užmokesnį už daugiau kaip 20 milijonų akrų žemės, kurią baltieji žmonės atėmė iš jų protėvių. Reikalas čia liečia milijonus dolerių.

Aliaskos indėnai — Tlingitai ir Haidos, viso apie 7,000 buvo atsikreipę į teismą, reikalaudami sau žvejavimo ir medžiavimo teisių ir atlyginimo už žemę, kurios jų bočiai neteko. Visi penki teisėjai vienbalsiai sutiko patenkinti jų reikalavimus.

Indėnams išmokamos sumos kiekis bus nustatytas ateinančiais metais komisionių teismo. Nėra dar aišku, kokia suma jiems bus priteista, nes Aliaskoje dar nėra buvę precedento. Kitose valstijose indėnams buvo sumokėta nuo 40 centų iki 2.50 dolerių už akrą.

Under new Ownership:
PIZZA BY FASANO
GERALD MICHELS, PROP.
2808 W. 55 St. PR 8-4030
● Pizza ● Italian sandwiches
● Ravioli ● Spaghetti
BREAKFAST AND BUSINESS
MEN'S LUNCHESES SERVED
DAILY.
Hours: Daily 8 AM to 1 AM
Friday and Sat. 8 AM to 3 AM
Sunday 5 PM to 1 AM
We deliver Also table service

PERKRAUSTYMAI
MOVING
Laidiriai — Pilna apdrauda
ZEMA KAINA
R. ŠERENAS
2047 W. 67th Pl. WAlbrook 5-8063

STANKUS
Construction Co.
Atlieka statybos planavimo darbus gyvenamųjų ir prekybos pastatų.
Jūsų pasirinkimui turime virš 300 standartinių projektų.
Ofiso ir namų telefonas:
PROspect 8-2013
7403 So. Western Ave.
CHICAGO 36, ILL.

GRADINSKAS
1960 METŲ TV APARATAI
išsimokėtina. — Priimam senus.
RADIJAI, FONOGRAFAI,
VOKIŠKI APARATAI
PARDAVIMAS IR TAISYMAS.
J. G. Television Co., 2512 W. 47 St.
FRontier 6-1998
Atdara kasdien. Sekmad. uždaryta.

SOPHIE BARCUS
★
RADIJO VALANDA
Visi programai iš WOPA,
1490 kil. AM 102-7 FM
Kasdien: nuo pirmadienio iki
penktadienio 10—11 val. ryto
Šeštadienį ir sekmadienį
nuo 8:30 iki 9:30 v. ryto
VAKARUSKOS: pirmad. 7 val. v.
Tel.: HEMlock 4-2413
7159 S. MAPLEWOOD AVE.
Chicago 29, Illinois

5 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, NOVEMBER 7, 1959.

TRUSTO LIKVIDACIJA

Puikus pajamų nuosavybės pirkinys

N. E. Corner 47th St. ir So. Halsted St.
4655-59 So. Halsted Street

2 krautuvės (restoranas ir taverna), 3 butai—erdvi salė susirinkimams, idealiai tinkanti visuomeniniams klubams, pašalpinėms draugijoms, darbininkų unijoms ir t. t. Automobiliams vieta kieme.

Prašo \$57,500

LABAI LENGVI ISMOKEJIMAL

Pareikalavus noriai suteiksime smulkias žinias apie išlaikymo išlaidas.

STANLEY REALTY COMPANY
REALTORS

69 W. WASHINGTON ST., CHICAGO 2, ILL.
Randolph 6-7055

MŪSŲ ŽINGSNIAI

Leidžia Santara ir Samb! Sviesa Chicagoje.
Redaguoja: Rita Kavolienė
Medžiagą siųsti: 5635 W. 22nd Pl., Cicero 50, Ill.

2 METAI

NR. 43 (72)

TAUTIŠKUMO KRYPTYS

VLADAS KRIVICKAS

Sutvarkyti*) tą begalę skirtingų jausmų ir idealų pykę, kad galėtume nuosekliai apie tautiškumą kalbėti — nėra lengva. Darbą dar apsunkina jaučiamas nevienodumas pačiame tautinės idėjos išsivystyme. Pastebimi jos apraiškų skirtumai gavosi iš nevienodų sąlygų, kuriose tautinės mintys gimė ir augo. Tarp determinuojančių veiksnių tautinės tradicijos yra nemažiau svarbios už socialinę struktūrą ar vadinamąjį intelektualinį klimatą. Šių jėgų veikiamas, tautiškumo idėja pasilenkė daugiau į vieną ar į kitą pusę. Anglosaksų ir vokiečių tautiškumai, galima sakyti, sudaro du poliūs, apie kuriuos grupuojasi ir kitų kraštų tautinis sąmoningumas**). Todėl, trumpai juos apibūdinus, bus lengviau suprasti ir mažiau susikristalizavusias tautines formas.

Nors pirmieji tautiškumo pasireiškimai siekia net biblinius laikus, tačiau modernus tautiškumas palengva išliko Anglijoje, septynioliktame šimtetyje***). Charizmatinės****) bei mesijanistinės mintys rado išraišką Cromwell'io religiniuose karuose, sulaukusiuose plataus atgarsio. Suirutėje vis dėlto nemaža kraštutinių buvo išvengta, nes puritonai tarp kitko tikėjo save esant Dievo instrumentais ir kariavę ne vien dėl žemiškų turtų. Garbingoji Revoliucija tad atnešė taiką ir matomą laipsnį tolerancijos. Tuomet pasisekė įvesti nepolitinę teisę bei dviejų partijų sistemą. Karalius buvo gražintas, bet virš įstatymo nepakeltas, net dar kiek suvaržytas parlamento turima "piniginė galia". Grynai militaristinių elementų revoliucijoj stigo, mat šviečiamoj amžiaus idealų vedami to meto intelektualiniai vadovai, kaip John Locke, aiškiai atsisoto "gyvenimo, laisvės ir nuosavybės" pusėje. Patsai Locke sumanė ribotą monarchijos sistemą, pagal kurią tiek vyriausia valstybės galva, tiek paprasčiausias pilietis turįs tam tikras neliečiamas teises. Locke

*) Pirmoji šios studijos dalis, vardu "Tautiškumo problema", buvo išspausdinta *Santarvės* žurnalo 1958 metų 3-4 numeryje. Šiam žurnalui nebeišeinant, tolimesnius, savyje savarankiškus, šios studijos skyrius spausdinsime "Mūsų Žingsniuose".
**) Hans Kohn, *The Idea of Nationalism* (New York, 1944), 457 psl.
***) Hans Kohn, *Nationalism: Its Meaning and History* (New York, 1955), 16 psl.
****) "Charizma" — "palaimos dovaną", žodis, vartotas Max Weber'io pažymėti save pasiskyrusiems vadams.

pėdomis sekė Burke su Bentham'u, staidami individo laimę primuoju geros valstybės kriterijū. Jų žodžių skatinama Anglija ir toliau pasiliko didelėje vidurinės klasės konceptų įtakoje, konceptų, rodančių kelią į demokratinę pasaulio bendruomenę.

Taigi, anglų tautiškumas, gimęs religinių karų metu, nesusiliejo su kokia viena religija ar pasaulėžiūra. Tvirtėdamas laisvės ženkle, jis paliko užtektinai vietos minties bei žodžio laisvei. Laikui bėgant, anglų tautiškumas liko veik sutapatintas su laisva prekyba, taika, ir gal net su savotišku pacifizmu. Bendrai jis pasižymėjo pragmatiškumu ir empiriškumu — dvejis esminiais anglų charakterio bruožais.

Kitaip Vokietijoj. Čia tautiškumas pasirodė daug vėliau, pačiame romantizmo įkarštyje. Tampriai susijęs su tuometinėmis nuotaikomis, jis nusikreipė į praeitį, ant kurios tradicijų panorėjo statyti ir ateitį. Idealų pagrinduose buvo vis ieškoma kažko tai gilesnio, "natūralaus", bei iracionalaus. Šios tendencijos sėklos, pasėtos jau aštuonioliktame šimtetyje, savo pilną jėgą pasiekė reakcijoj prieš Napoleoną. Suprantama tad, kodėl vokiškasis tautiškumas turėjo progos įgyti ir aštresnių ypatybių: dirvą ateinantiems įvykiams paruošė ne vien šviečiamasis amžius, bet kartu ir besiformuojąs prūsiskumas.

Pirmose tautos pranašų eilėse atsistojęs Johan Gotfried Herder (1744—1803), kreipė didelį dėmesį į pačią tautos vertę. Sukūręs tautos dvasios (*Volksgeist*) sąvoką, jis žvelgė į civilizaciją kaip dieviškumo apraišką, tobulėjančią per tautinę diferenciaciją. Kiekviena tauta, jo manymu, turi savo sielą (*Volksseele*), kuri pražus, jei žmonės pasuks tarptautiškumo linkui. Su Herder'iu tačiau sutiko tik maža dalis Vokietijos filosofų bei rašytojų. Nepasitenkinimas šviečiamuoju amžiumi mat dar nespėjo pasiekti platesnės žmonių masės. Daugelis intelektualų iš viso nekenė su politika susijusių dalykų ir gyvenimo debesuotos metafizikos prieglobstyje. Reikšmingesnės asmenybės, kaip Kant'as, liko ištikimos Prancūzų Revoliucijai net iki pat Teroro. Beethoven'as atsigrėžė nuo Napoleono tik šiam pardavus kilnesnius revoliucijos idealus ir tapus imperatoriumi. Garsū-

sis Goethe taip pat nerodė aiškaus tautiškumo.

Esamą stovį smarkiai pakeitė Napoleono žygis į rytus, 1806 metais panaikinęs šventąją Romos Imperiją, gyvavusią virš tūkstančio metų. Pasipriešinimas kilo ne tik buvusioj Imperijoj, bet ir pralaimėjusiose Austrijoj bei Prūsijoj. Arndt, Jahn, Fichte lyg iš vieno pradėjo vesti stiprią anti-prancūzišką polemiką, nukeldami kilusį konfliktą dar painesnėn ideologinėn plotmėn. Prancūzų kultūra, jie tvirtino, esanti dirbtina ir paviršutiniška; vokiškoji — tvirta ir gili, semianti savo jėgas iš neprilygstamo vokiečių kalbos pranašumo.

Anksčiau radikalų revoliucionierių Johann G. Fichte (1762—1814) paskelbė, jog Vokietija yra pašaukta žmonijai perduoti išmintį. Ernst Moritz Arndt (1769—1860) tvirtino vokiečių kalbos būtinumą tikrajam vokiškumui. Friedrich Jahn (1778—1852), pramintas *Turnwater'iu* (gimnastikos tėvu), telkė studentų būrius, kurių svarbiausias tikslas buvo paruošti gerus kareivius. Filosofas Heinrich von Treitschke (1834—1896) nuėjo dar toliau, propagodamas aiškių prūsų hegemoniją visoje Vokietijoje. Plačiai kalbėdamas apie politines laisves, rado jas tačiau tikrai valstybėje. Asmens vertė, pasak jo, plaukia iš nusilenkimo valstybės pageidavimams ir įsakymams. Gi vokiečių tautos bei kultūros misijos pasisekimui užtikrinti net ir karas yra leistinas.

Taigi matome, jog individas šioje tautiškumo apraiškoje nebuvo patenkinamai įvertintas. Prūsiskumo idėja reikalavo visiško jo pasiaukojimo valstybei. Laisvės ir lygybės idealai, siekti anglų, Vokietijoj turėjo labai maža seiksmė. Jie čia įgijo ir kitą prasmę, būtent, tapo suprantami kaip egzistuoją tik valstybės ribose. Individualizmas, laisvė ir valstybei priešinimas pasidarė esmėje neįmanomi.

Susidarę skirtumai tarp anglosaksiško ir germanistinio tautiškumo palietė ir kitus kraštus. Būtų galima beveik a priori pasakyti, kad jų įtaka neaplenkė nei Lietuvos. Kultūriniai bei ideologiniai pasikeitimai svarbesnėse Europos šalyse jau iš seno turėjo tolimą atgarsį. Tačiau to dar neužtenka, reikia lietuviškąjį tautiškumą aiškiau apibūdinti. Čia vėl neišvengsime kelių istorinių pastabų, nors jos ir nebus visiškai išsamios.

(bus daugiau)

Anglų Kalbos Pamokos

K. GINEITIS
3255 So. Union Ave., Chicago 16, Ill.
Telefonas: Victory 2-0105

Duoda prieš karą baigęs
Čikagos universitetą.
1 dol. 25 ct. val. — privačios

VERTIMAI - PILIETYBĖ - LAIŠKAI

"NAUJIENOSE" gali rašyti
kiekvienas ir apie viską.

6 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, NOVEMBER 7, 1959

Darbai ir žygiai

— *Algimanto Mackaus* pagerbimą, jo knygos "Jo yra žemė" išleidimo proga, spalio 30 d. buvo surengusi Chicago's Sviesa. Zina Katiliškienė ir Leonas Narbutis kalbėjo apie Algimanto Mackaus poeziją, kurios ištraukas skaitė Viltis Vaičiūnaitė ir Juozas Raudonis. Algirdas Kurauskas trumpu žodžiu charakterizavo knygos dailųjį apipavidalinimą. (Šią knygą yra išleidusi Lietuvių Studentų Santara, ir ją galima gauti "Mūsų žingsniuose", prisiuntus 3 dol.).

— "Siandien prisimintinas", rašoma vėliausiame "Studentų gyvenimo" "Vienybėje" skyriuje santariečių skelbtųjų Laisvės Kovos Dvidešimtmečio Metų proga, "Kauno Aušros berniukų gimnazijos pasipriešinimas, kai jie buvo suvaryti į gimnazijos salę išreikšti lojalumą raudoniesiems okupantams; jų lojalumas turėjo būti perduotas per radiją krašto gyventojams. Bet mokiniai triukšmingai pareiškė savo protestą ir neleido komjaunimo atstovams kalbėti, o pasigirdus internacionalui, jie giedojo Tautos Himną, ir jokie bandymai sustabdyti nepavyko. Šios gimnazijos mokinių pavyzdžiu, nebdami represijų, pasekė ir provincijų gimnazijų mokiniai. Akademinis jaunimas pradėjo organizuoti planingą veiklą, kuri paskiau suvaidino didelį vaidmenį bendroje rezistencijoje". (Apie "Jaunąją kartą tautos laisvės kovoje" medžiagos yra Valdo Adamkavičiaus tuo vardu pavadintame straipsnyje, išspausdintame *Antroje Metinėje Santaros Knygoje* 1956).

— *Padėkos šventės* savaitgalį Chicagoje įvykstančiame visuotiniame Studentų Sąjungos suvažiavime raginame visuotinai dalyvauti.

— *Gražinai Laužikaitei*, jos Tėveliui mirus, Chicago's santariečiai reiškia nuoširdžią užuojautą.

— *Atkreipiame dėmesį* į pasikeitusį "Mūsų žingsnių" adresą: 5635 W. 22nd Pl., Cicero 50, Ill., telefonas OL 6-0583.

SAVE BY MAIL
— EARN MORE!
WHERE THOUSANDS
SAVE MILLIONS!

5% SAVINGS
FINANCIALLY
INSURED

Send check or money order today.
Free gifts with account. Accounts
opened by 20th, earn from 1st.

Dept. DZ

COMMERCIAL SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION

7 Offices to Better Serve You
234 N. HOWARD STREET, BALTIMORE, MD.
2417 GEORGIA AVENUE, SILVER SPRING, MD.
1934 WISCONSIN AVENUE, BETHESDA, MD.

ASSETS OVER \$4,000,000.00

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

(Tęsinys iš 1-mo pusl.)

metai ištrėmimo į tolimąjį Sibirą.

Šliūpai daugiau nieko neliko, kaip pasitraukti toliau iš savo tėvynės — Amerikon ir skleisti tautinį susipratimą ten gyvenančių lietuvių tarpe ir juos suorganizuoti.

Atvykęs Amerikon, J. Šliūpas išitikino, kad tenykščių lietuvių tarpe tautinis susipratimas yra labai menkas. Daugelis lietuvių tik nežinojo, kad jie yra katalikai, bet kad jie yra taip pat ir lietuviai, apie tai anksčiau negalvojo. Savo dažniausiai jie vadindavo "paliokais", o Lietuvą — "polsciumi". Savo tikiybines apeigas jie atlikinėdavo lenkų katalikų bažnyčiose ir, kaip ir Lietuvoje, pamažu sulenkėdavo. Todėl Amerikoje lietuvių tarpe J. Šliūpas rado plačią veikimo dirvą. Jis ėmėsi lietuvių tautinio išsąmoninimo. Pirmiausia jis organizuoja Amerikoje lietuviškas parapijas ir lietuviškas bažnyčias ir tokiu būdu siekia atskirti lietuvius nuo lenkų. Pasikviečia talkon kun. Varnagirį, artimai bendradarbiauja su kun. Burbą ir kt. Savo užsibrėžtą tikslą J. Šliūpas siekia energingai, ir tas jam pavyksta. Be kitko, jis užmezga ryšius su lenku Tvarowskiu, kuris mokėdamas lietuviškai, per jo leidžiamą lietuvišką laikraštį lietuvių tarpe bandė palaikyti jogailaičių idėjas, t. y. skiepijo lietuvių tarpe unijos reikalą tarp lietuvių ir lenkų. Energingai veikdamas, J. Šliūpas vėliau susitaria su tuo pačiu Tvarowskiu, kad išleistų naują lietuviams laikraštį "Uniją". To laikraščio redaktorium yra jau pats Šliūpas. Tuo būdu jis jau gali žymiai daugiau pasitarnauti lietuviškam reikalui. Tačiau neilgai teko Šliūpai su Tvarowskiu bendradarbiauti. Bene 1887 m. jis pradėjo leisti savo laikraštį "Lietuvišką Balsą", kuris turėjo atstoti 1886 m. užsidariusią "Aušrą". Vėliau J. Šliūpas ėmėsi leisti "Naują Gadynę" ir "Laisvąją Mintį".

Amerikoje J. Šliūpas savo tautinį veikimą taip išplėtė, kad ne vienas svarbesnis įvykis neapsiėjo be jo. Ar tai suredaguoti raštus rusų valdžiai, kad leistų lietuvišką spaudą Lietuvoje, ar sušelpiti su caro valdžia kovojusius ir nukentėjusius, ar 1900 m. suorganizuoti Paryžiaus parodoje lietuviškąjį skyrių ir kt. — visur randame Šliūpą kaip aktingą veikėją. Stebimės jo energija, sumanumu ir pasišventimu bendriems lietuvių tautos reikalams. Apskritai kalbant, Šliūpas būdamas Amerikoje, lietuvių tautai padarė tiek daug naudingo, kad vargu kitam kam yra tekę tiek daug padaryti. Jei Lietuva susilaukė nepriklausomybės ir laisvės, tai prie to ypač daug yra prisidėjęs J. Šliūpas. Už tai lietuvių tauta amžinai jam

bus dėkinga ir su didžia pagarba minės jį.

Kai tik Lietuva išsilaisvino iš Rusijos carų valdžios ir pradėjo žengti pirmuosius nepriklausomo gyvenimo žingsnius, J. Šliūpas tuoj skuba iš Amerikos grįžti Lietuvon, kad savo patyrimu, energija ir sugebėjimais prisidėtų prie atkuriamojo lietuviško darbo. Grįžęs Lietuvon, jis tuč tuojau aktingai pradeda dalyvauti viešajame tautos gyvenime. Rūpinasi kultūriniu ir ekonominiu tautos kėlimu, dalyvauja įvairiose ekonominėse organizacijose, steigia spaustuve, renka pinigus prekybos laivyno užuomazgai, dalyvauja įvairiuose tautiniuose susirinkimuose ir mitinguose. Čia visiems duoda reikalingų patarimų bei pamokymų. Niekad nevengia atviro, kad ir ne visiems malonaus, žodžio, liečiančio bendrus tautos reikalus. Ir valdžios atstovai ne kartą iš Šliūpo išgirsta karčios tiesos.

Lietuvos politiniame gyvenime Šliūpas aktingai dalyvauja. Jis pirmas iškelia lietuvių ir latvių tautų vienybės reikalą ir siekia jo realizavimo. 1919 m. jis yra Lietuvos pasiuntiniu Latvijoje. Tais pat metais J. Šliūpas yra Lietuvos

delegacijos, kuri rūpinasi sugrąžinti iš Prancūzijos lietuvius tėvynėn, nariu. Kurį laiką dirbo Paryžiuje.

Nuo 1924 iki 1928 metų, J. Šliūpas yra Vytauto Didžiojo Universiteto privatdocentu ir skaito medicinos istorijos kursą. Už nuveiktus mokslinius darbus Vytauto D. Universitetas Dr. J. Šliūpai yra suteikęs Medicinos, Teisių ir Istojos Garbės Doktaro titulus.

J. Šliūpas savo vardą Lietuvoje yra įamžinęs sukurdamas, galima sakyti, naują tikiybę bendruomenę, pavadintą "Etikos ir Kultūros Draugija", arba laisvamanius. Jos nariai atsiskirdavo nuo katalikų tikiybės ir sudarydavo atskirą tikiybę organizaciją. Pastaruoju metu ši draugija turėjo nemažą narių. Draugija leido laikraštį "Laisvoji Mintis", kurios redaktoriumi ir buvo pats Dr. Jonas Šliūpas. Baigiant reikia ypač išskirti

Dr. J. Šliūpo proto ir dvasios savumus. Jis turėjo puikią atmintį — buvo enciklopedistas, nepalaužiamos valios, didžiausios ištvermės ir darbštumo žmogus. Per savo ilgą gyvenimą jis pilnai išlaikė lietuvių patrioto liniją, niekur nuo jos nenukrypdamas. Jis buvo visur ir visada aukšto dorovingumo ir nuskriaustųjų gynėju. Iš jo nuveiktų darbų ir jo ilgo ir turiningo gyvenimo kartų kartos jaunų lietuvių galės mokyti ir semtis patyrimo bei žinių, kaip reikia dirbti savo tautai. A. a. Dr. Jonas Šliūpas liks visada mums šviesti pavyzdžiu.

F & M RADIO & TELEVISION SERVICE

Authorizeu

DELCO & MOTOROLA DEALER
Car radio repaired while you wait.

3159 S. Wallace St. Calumet 5-9833

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

TONY'S AUTO SERVICE STATION

1934 West 59th Street

Tel.: GR 6-9468

Automobilių motorus labai gerai pažįstantis Antanas Krali-
kauskas sąžiningai ir nebrangiai pataisys, išlygins ir nudažys
bet kokią mašiną, jei kreipsitės viršuje nurodytu adresu.

CHICAGO SAVINGS
DABAR MOKA

4% ANT VISŲ
TAUPYMO SKYRIŲ

KVIEČIAME VISUS PAS MUS

Remiantis Chicago Savings Bendrovės praeitimi, nuo pat jos įsikūrimo 1924 metais, jos pavyzdinga biznio tvarka, ypatingai indėlių saugumo ir dividendų našumo atžvilgiu, nėra saugesnės ir pelningesnės įstaigos pasidėti taupomus pinigus. Pasidėję taupinius pas mus gausite ne tik tai saugumą — jų apdraudimą iki \$10,000.00, aukštą dividendą, bet ir daugelį kitų patarnavimų veltui, už kuriuos kitose įstaigose turėtumėte mokėti.

Taupytojų patogumui Chicago Savings Bendrovės įstaiga yra viena iš gražiausiai ir moderniškiausiai įrengtų visoje Illinois Valstybėje.

Chicago Savings didesniajam taupytojų patogumui atdara 3 vakarus savaitėje iki 8 val. vak.: pirmadienį, ketvirtadienį ir penktadienį.

MŪSŲ TURTAS VIRŠ \$37,000,000.

Chicago Savings & Loan Association

6245 So. Western Ave., Chicago, Illinois

Tel.: GROvehill 6-7575

Atdara: Pirmadienį nuo 12 iki 8, antradienį nuo 9 iki 4, ketvirtadienį ir penktadienį nuo 9 iki 8. Trečiadienį uždaryta visą dieną, o šeštadienį nuo 9 iki 12:30 val. po pietų.

Amerikos lietuviai gydytojai ir jų visuomeninė veikla

(Pranešimas antram Amerikos Lietuvių Gydytojų ir Dantų Gydytojų Suvažiavimui)

(Tęsinys)

5. 1961 m. sueina 100 metų nuo Dr. Jono Šliūpo gimimo dienos. Tai buvo vienas iš aktyviausių Amerikos leituvių gydytojų, nors kartais kontraversinė asmenybė, ir tų sukakusių progą turėtų būti išleista jo plati biografija. Dr. J. Šliūpo žymiausi darbo metai prabėgo Amerikoje ir šio krašto lietuviai gydytojai ir kiti veikėjai, kurie jį pamena, atliktų dėkingą darbą, parašydami ir išleisdami kolektyvinę jo biografiją. Vaclovas Biržiška buvo numatęs paruosti J. Šliūpo biografiją, bet mirė to darbo nebaigęs, ir kiek jo spėjo atlikti, — tikrų žinių neturitu. Dr. Margeris parašė romaną „Šliuptarniai“, publicistinį kūrinį, kurs vienok neatstoja biografijos. Jeigu kas yra likę nuo Vaslovo Biržiškos, tai rašantieji galėtų tai panaudoti kaip medžiagą biografijai. Praėjo apie 15 metų nuo J. Šliūpo mirties ir iki šiol neturim jo gyvenimo ir darbų pilno aprašymo; laikas tai paskubinti, kad Šliūpo nepamirštume.

Pastaba. Iš diskusijų, kilusių po pranešimo, paaiškėjo, kad prie „Naujienų“ yra sudarytas komitetas Šliūpo biografijai leisti, kuris turi medžiagos ir lėšų, bet nėra kam tą darbą stumti pirmyn, t. y. rašyti ir leisti knygą.

6. 1962 m. sueina 50 metų nuo įsteigimo A. L. Daktarų Draugijos, kuri laikui bėgant persiorganizavo į Gydytojų Sąjungą. 50 metų sukakties proga reikėtų išleisti tos draugijos istoriją ir tą sumanymą pradėti vykdyti dabar išrenkant Redakcinę Kolegiją. Fraternitas Lituanica, nors ne tokia skaitlinga, savo korporacijos 50 metų sukakčiai išleido stambų ir pasigėrėtiną veikalą. Fraternitėčių pavyzdys turėtų skalinti ir A. L. G. Sąjungą pasitempti ir atžymėti tinkamu leidiniu savo sukaktį. Reikia pabrėžti, kad A. L. G. Dr-ja yra vienintelė pasauly gydytojų organizacija, kuri veikia be pertraukos nuo jos įsteigimo.

Noriu paminėti, kad šiais 1959 metais savo iniciatyva ir lėšomis leidžiu mano parašytą knygą apie prof. Dr. Praną Gudavičių, kuris buvo vienas iš žymiausių Lietuvos gydytojų praktikų ir sykiu medicinos profesorius. Jis buvo N. Y. L. Gyd. Dr-jos garbės narys. Knyga turi apie 150 psl., su iliustracijom, kaina \$1.50; noriu ją išsiuntinėti visiems gydytojams, todėl prašau gerbiamų kolegų neatsisakyti paimti, kam ji bus prisiūsta.

7. A. L. G. Sąjunga turėtų paskirti premiją, jei kas parašys knygą tema: „Lietuvių gydytojų priėjimas Amerikoje

ir kokių priemonių reikia imtis kovoj su greitu masiniu nutautėjimu“. Kodėl lietuviai šiam krašte neišgyvena toliau vienos kartos ir jau čia gimusi pirmoji kartą lengvai asimiliuojasi ir nutautėja. Kadangi lietuviškos knygos mažai skaitomos Amerikoje, todėl po diskusijų, Dr. V. Avizoniui pasiūlyta, buvo nutarta skirti 3 premijas už geriausius straipsnius, įdėtus laikraščiuose tuo klausimu: pirma — \$250.00, antra — \$150.00 ir trečia — \$100.00.

Premijos bus paskirtos ir išduotos sekanciam suvažiavime 1961 m.

Šitas pasiūlymas buvo vienbalsiai priimtas.

8. L. G. Sąjungos planam vykdyti: leisti metraštį, Draugijos istoriją, premijom skirti ir kt. turim sudaryti leidinių fondą, kuriam reikėtų pradėti rinkti lėšas ir atkas, kad pasiekt sumą nors iki \$5,000.00. Iki šiol mūsų sąjunga neturi atskiro izdininko. Sekretorius ir izdininkas yra vienam asmeny, kurį, be abejonės, tos pareigos perdaug slegia. Tiesa, turim net 5 direktorius, bet jie nesirūpina izdo didinimu. Siūlyčiau išrinkti atskirą izdininką ar Fondo globėją, kurs rinktų ne tik nario mokesčių, bet ir atkas iš Sąjungos narių. Gal atsiras mecenatų — labdarių, kurie paaukos didesnes sumas, kad greičiau išaugtų Fondas. Žinoma, vien lėšų čia neužtenka. Kaip rodo praėitų metų patirtis, mums trūksta pasišventėlių, kurie rodytų norą dirbt visuomeniškai dėl idėjos. Tokių asmenų sunku rasti jaunų gydytojų tarpe, jie trokšta patogiau įtaisyti savo gyvenimą. Jie vis skuba ir amžinai užimti. Gal vienas kitas iš vyresnės kartos gydytojų sutiktų imtis tų rašymo ir redagavimo darbų. Išėities turim ieškoti vienu ar kitu keliu ir ją surasti.

(Pabaiga)

Kapucinas milijonierius

Reuteris praneša iš Romos, Italijos, kad tenai vienas kapucinas vienuolis, tėvas Pio, 72 metų amžiaus, po kelių metų bylinėjimosi teismuose, laimėjo bylą ir paveldėjęs savo mirusio draugo \$3,200,000 turtu. Jo buvęs draugas, Mario de Giacomo, mirė 1952 metais, bet dėl jo testamentą varžėsi su kapucinu viena Neapolio ligoninė, kuri norėjo tuos pinigų paveldėti.

Ligoninės administracija aiškino teismuose, kad testamentas buvo padarytas tėvo kapucino Pio labdariniams darbams, o ne jam asmeniškai ir kad dėl to kapucinas vienuolis negali pretenduoti į tų milijonų paveldėjimą. Bet Romos civilinis teismas nusprendė tėvo Pio asmeninei naudai.

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR GERKLĖS LIGŲ PRITAIKO AKINIUS
6322 SO. WESTERN AVENUE
Valandos: kasdien nuo 10 iki 12 val. ir ryto ir nuo 7 iki 9 val vakaro. Seštadieniais nuo 10 iki 1 val. Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus.
Ofiso telefonai: PROspect 8-3229
Rezid. telefonai: WAilbrook 5-5076

Tel.: PROspect 8-1717
DR. S. BIEZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63RD STREET
Val: kas diena po pietų 1-3; vak. 7-8 tikrai antradieniais ir penktadieniais. Trečiadiadieniais ir sekmadiadieniais uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66TH PLACE
Phone: REpublic 7-7868

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel.: PROspect 6-1795
2300 W. 51st St., Chicago, Ill.
Oakley Medical Arts Bldg.
arba
434 Algona Ave., Elgin, Illinois
Tel.: OWen 5-0533
Valandos pagal susitarimą.

DR. PETER BRAZIS
PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71ST STREET
Ofisas: HEmlack 4-5849
Rezidencija: HEmlack 4-2324
OFISO VALANDOS:
Pirmad., Ketvirt. ir Penktadienį nuo 1-4 ir 7-9. Antradiadienį nuo 1-5. Trečiadiadienį tik susitarus.

PR 6-1795, rez.: TRemont 9-5890
DR. JONAS G. BYLA
nervų-smegenų ligos, chirurgija
OAKLEY MEDICAL BLDG.
2300 West 51st Street
Valandos tik pagal susitarimą.

Ofiso telefonai: VIRginia 7-0036
Rezidencijos: BEverly 8-8244
DR. T. DUNDULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vakaro. Seštadieniais nuo 2 iki 4 po pietų. Trečiadiadienį pagal sutartį.

Tel. ofiso: HE 4-1414; rez.: RE 7-6867
DR. BR. GAIŽIUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2454 WEST 71ST STREET
Valandos: 1-3 ir 6-8 val. po pietų kasdien. Seštadieniais 1-4 val. p. p. Trečiadieniais uždaryta.

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 WEST 63RD STREET
Ofiso val.: kasdien nuo 1-4 po pietų ir 6-8 vakaro.
Trečiadiadienį ir šeštadiadienį uždaryta.
Ofiso tel.: PORTsmouth 7-6000
Rezid. tel.: REpublic 7-9199

GRovehill 6-1595
Dr. Aldona A. Juska
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ IR PRITAIKO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą, išskyrus trečiadienius ir šeštadienius.
2422 W. MARQUETTE ROAD

Ofiso telefonai: GA 5-4800
Rezidencijos: GA 3-6630
Dr. Gražina-Irena KAGANIEC
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
VIDAUS LIGOS
10002 SO. KEDZIE AVENUE
Kasdien 4-7. Seštadieniais 2-5. Trečiadiadienį ir kitu laiku tik susitarus.

Tel.: Ofiso ir buto OLYmpic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th St., Cicero, Ill.
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro. Trečiadiadieniais uždaryta. Seštadieniais 12-4 val.

Ofiso telefonai: LAfayette 3-3210
Jei neatsiliepiate, išaukite KEDzie 3-2868
Dr. Emily V. KRUKAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
4146 SO. ARCHER AVENUE
Val.: kasdien po pietų nuo 12-3:00 Daily afternoons.
Vakarais: pirmadiadienį, antradiadienį, ketvirtadienį, nuo 6-9. Trečiadiadieniais tik susitarus.

Tel. ofiso: HE 4-1202; rez. PR 6-4732
DR. A. MACIŪNAS
CHIRURGAS
2454 W. 71st St. (71st ir Campbell)
Val.: pirmadiadienį ir ketvirtadienį 1-4 popiet, antradiadienį ir penktadienį 5-8 val. vak.

Ofiso tel.: HE 4-1818 arba RE 7-9700
Rezidencijos: PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71ST STREET
Priėmimo val.: nuo 9-11 val. ryto ir nuo 4-8 val. po pietų. Seštadiadienį nuo 9-11 val. ryto ir nuo 2-4 val. po pietų. Trečiadiadieniais uždaryta.

Dr. Juozas PAUKŠTYS
DANTŲ GYDYTOJAS
4063 ARCHER AVENUE
Valandos: kasdien 10-12, 2-6 popiet, 7-9 p. m. Seštadieniais 10-12. Trečiadiadieniais uždaryta.
Telef.: LA 3-4949 — Namų BE 3-7786

DR. M. STRIKOL
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Valandos tik susitarus.
PROspect 6-1930

Tel. ofiso: CLiffside 4-2896
Rezidencijos: WAilbrook 5-3099
DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1724 WEST 47TH STREET
(kampus 47th ir Hermitage)
Priėmimo val.: 2-4 ir 6-9 val. po pietų Seštadieniais 2-6 val. popiet.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ LIGOS
Ofisas: 2652 WEST 59TH STREET
Tel.: PROspect 8-1223 arba TR 3-5577
OFISO val.: pirmadiadienį 8-10 val. vakaro, antradiadienį, trečiadiadienį, penktadienį, 6-9 v. v., šeštadieniais 2-4 val. po pietų.

DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2458 WEST 71 STREET
Ofiso telefonai: HEmlack 4-2123
Rezid. telefonai: GLbson 8-6195
Priėmimo val.: Pirm., Antr., Ketv. ir Penkt. 2-4 val. ir 6-8 val. Trečiadiadieniais ir šeštadiadieniais nepriima ligonių.

C. Z. VEZELIS
DANTŲ GYDYTOJAS
4645 SO. ASHLAND AVE. YA 7-2244
Val.: nuo 9 iki 12, nuo 1 iki 5, nuo 6 iki 8. Trečiadiadieniais uždaryta.

Tel. ofiso: VI 2-1581; rez.: PR 6-4250
DR. V. VILEIŠIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31ST STREET
(kampus Halsted ir 31os gatvių)
Priėmimo val.: kasdien 1-4 p. p. ir 6-8 val. vak. Seštadiadienį, 1-4 val. po pietų. Trečiadiadienį ir sekmadiadieniais uždaryta.

P. ŠILEIKIS, O. P.
ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS
Aparatai - Protezai, Med. Bandžai, Speciali pagalba Kojoms (Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9-4 ir 6-8. Seštadiadieniais 9-1. ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 West 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel.: PROspect 6-5084

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI
Dr. Ant. Rudokas, Opt.
4455 SO. CALIFORNIA YA 7-7381
Tikrina akis ir pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus.
Valandos: 10 ryto iki 8 val. (trečiadiadienį uždaryta), šeštadiadienį, 10 ryto iki 2 p. p.

DR. G. SERNER
LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas
Tel.: YArd 7-1829
Pritaiko Akinius Kreivas Akis Ištaiso.
Ofisas ir Akinių Dirbtuvė 756 WEST 35TH STREET
Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8. Treč. uždaryta. Penkt. ir šeštadiadienį, 10-2 val. po pietų. Arba pagal susitarimą.

Dr. Kazimieras MICHEL
Optometriskas-Orthoptistas
Gydo nusilpusias ir nervuotas akis. Egzaminuoja akis ir pritaiko akinius. Išgydo kreivas akis be operacijos. Įveda netikrą — artificialę akį pagal sveiką. Tikrina klausą ir pagalbsti negirdintiems. Praktikuoja per 39 metus. Kalba lietuviškai.
4654 SO. ASHLAND AVENUE
Telefonai: YArd 7-6616
PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

IŠ TOLI AR IŠ ARTI PIGIAI PERKRAUSTAU (MOVING)
BALDUS IR ĮVAIRIUS DAIKTUS Perkraustymas saugus, greitas ir tvarkingas. Viskas apdrausta.
ANTANAS VILIMAS
3415 So. Lituania Ave.
CHICAGO, ILLINOIS
Tel.: FRontier 6-1882

Siuo mėginyje atgaivinti galvosūkių skyrių. Deja, paskutinis matematinis uždavinys, pasirodęs "Naujienose", nesulaukė iš viso nė vieno atsiliepimo. Tai paliudijo arba apie uždavinio sunkumą arba apie skaitytojų nesidomėjimą. Tad dabar dėsimė lengvesnio ir prieinamesnio "žanro" galvosūkius. Būtų gera, jei skaitytojai, besidomintieji šitokiais dalykais (o kad tokių skaitytojų esama, patyrėme prieš porą metų, kai buvome idėję apie desėtką galvosūkių), ne tik spręstų galvosūkius, bet nors retkarčiais patys atsiųstų jų — nebūtinai matematinių — redakcijai.

Čia pirmasis rudenis galvosūkis:

Turtingas valdininkas, gyvendamas savo dvare, važinėjo kasdien tarnybon į miestą. Kadangi iš dvaro tiesiai į miestą nebuvo plento, tai jis kasdien nuvažiuodavo automobiliu į artimiausią geležinkelio stotį ir iš ten traukiniu į miestą. Grįždavo iš tarny-

AR-THRY-GO TEPALAS

Mazina gėlą ir skausmus.

Vieną sykį pavartoję AR-THRY-GO, vartosite jį nuolat, kai patirsite jo nepaprastą pagalbą visos sėimos sveikatai. Stebuklingai pašalinami raumenų skausmai, neuritas, artritas ir kiti reumatiniai skausmai. Sumazina uždegimo ir peršalimo skausmus. Išsirašykite dar šiandien. Normalaus didumo \$1.25. HUSSEY DISTRIBUTING CO. Dept. A. F. 115 Broad St., S. W. ATLANTA, GEORGIA

WILLIAM P. LAUX MUSIC STUDIO

4417 No. Melvina Ave. Kildare 5-3015, Ext. N

- Accordion
- Brass
- Organ
- Piano
- Reed
- Voice
- Violin

ALL INSTRUMENTS TAUGHT
A Faculty of Artist Teachers
Register now for the Fall Term.

Tasty Gifts to

Treasured Friends

Smoked Turkey

Breast of Turkey

Write for spec. prices on quantity lots
Smoked Turkey - Hickory smoked to Juicy Tenderness and Magnificent flavor. A treat for family and friends. 10-20 lb. size—\$1.95 per lb. p.p.d. 6 1/2 oz. Solid White Meat. Perfect for slicing. \$1.50 p.p.d.

Hickory Smoked Breast of Turkey. Ready to slice and serve. 3 lb. Christmas Wrapped Can—\$9.75 p.p.d.

COLUMBIA HILLS FARM
Boone Rd., Columbia Station, O.
Send me... 3 lb. cans Breast of Turkey at \$9.75 p.p.d.
... 5 1/2 oz. cans at \$1.50 p.p.d.
... lbs. Smoked Turkey at \$1.65 lb. p.p.d.

My check for \$..... is enclosed
Name .....
Address .....
City ..... Zone ..... State .....

Skelbkites "N-nose"

bos į tą pačią stotį kasdien 7:00 val. vakaro. Kaip tik tuo pat momentu privažiudavo automobilis, ir valdininkas, negaisdamas nė sekundės, vyko namo.

Kartą netikėtai buvo pakeistas traukinių tvarkaraštis, ir traukinys išėjo iš miesto dviem valandomis anksčiau; tuo būdu valdininkas pasiekė stotį jau 5:00 val. Zinodamas, kad dvare dar niekam nepranešta apie tvarkaraščio pakeitimą ir nenorėdamas be reikalo laukti, jis pasileido pėsčias link namų. Ėjo neskubėdamas vidutiniškai po 3 1/2 kilometro per valandą. Paėjęs geroką galą sutiko savo automobilį ir grįžo namo jau važiuotas.

Namie pažiūrėjęs į laikrodį, pamatė, kad grįžo lygiai 10 min. anksčiau, negu kad grįždavo paprastai.

Leidus, kad viskas vyko idealiomis sąlygomis, t. y. kad persėdimai, automobilio apsisukimai buvo atliekami akies mirksniu, kad automobilis visada važiuodavo vienu greičiu ir t. t., nustatyti, kiek laiko valdininkas ėjo pėsčias iki sutiko automobilį, kokį kelią galą jis nuėjo ir kokiu greičiu važiuodavo automobilis.

Už teisingą sprendimą skiriama dovana: S. E. Jones, Mathematical Nuts for lovers of Mathematics. Paskutinė pašto antspaudo data š. m. lapkričio 21 d. Prašome siųsti sprendimus "Naujienų" adresu. Jei bus gauta daugiau, negu vienas teisingas sprendimas, tai premija bus paskirta burtų keliu. Prašome atsiųsti ne vien tik atsakymus, bet taip pat ir visą sprendimą.

A. Z.

Kantrybė patikimesnė ir už revolverį

UPI praneša iš Anglijos, kaip tie patys dalykai pasiekiami Europoje. Senmergė Miss Dorothy Blewitt, 61 metų, pagaliau gavo vyrą. Gavo kantrybės dėka.

Dar 1916 metais ji išimylėjo Tom Rance ir jam savo meilės laiškuose taip ir parašė, bet Tomas nemanė, kad tai rimtas dalykas ir vedė kitą, kuri sekamais 1917 metais mirė. Dorothy pabandė antrą kartą, bet Tomas vėl vedė, — vedė kitą Dorothy, kuri išgyveno daug ilgiau ir mirė tik užpernai.

Miss Blewitt, galvodama taip ir kitaip, atsiminė, kad Tomas Rance dabar jau 77 metų, yra nagingas prie namų, pakvietė jį paremontuoti jos namą.

"Aš Tomą pašaukiau. Tomas atėjo. Savaitei praėjus jis pasipiršo, ir šiomis dienomis aš būsiu Mrs. Rance", — realistiškai paaiškino Miss Dorothy.

9 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, NOVEMBER 7, 1959

Keista, bet faktas

Georgijoje nukrito 40 svarų ledo luitas

Farmeris Claude J. Lecroy, prie Martin, Ga., beveik buvo užmuštas praėilos savaitės pirmadienio vakare, kai į jo daržą iš skaidraus dangaus šniokšdamas nukrito didžiulis ledo gabalas. "Aš ėjau iš daržo ir apie 12 pėdų nuo manęs kažkas nukrito. Mane mirtinai išgąsdino", sako farmeris. Pirmą jį išgirdęs šniokštima, kurs kas sekundę didėjo ir už kelių sekundžių pavirto į neapsakomą triukšmą, lyg sprausminiam lėktuvui arti pralekiant, kurs staiga nutilo, kai kažkas balzganas didelis daiktas trenkė į žemę, išmušdamas pėdo gilumo duobę.

Nors luitas gerokai išsitaškė, atsimušdamas į žemę, bet visas vidurys išlikęs. Chemikai, kurie ledą ištyrė, sako, kad ledas yra ne dirbtinai šaldytas, o natūralus ledas, iš lietaus vandens arba atmosferos

garų, labai kietai sušalęs, sky-lėtas ir rievėtas, kaip meteoritas. Dangus tą vakarą buvo skausnus, oro temperatūra žymiai aukščiau šalimo ir visoje Georgijoje nesnigo. Oro biuras pareiškė, kad to fenomeno negali išaiškinti.

Kiti du ledo luitai, abudu apie basketbolo kamuolio didumo, šiomis dienomis nukrito prie Clevelando. Vienas įkritęs per stogą, pramušė 15 colių didumo skylę, kitas pataikė į golfo aikštę bemažko nepataikydamas į du golfininkus. Prieš keletą dienų buvo pranešta apie panašų ledų kritimą prie Acacia, Italijoje.

Amerikos aeronautikos erdvių tyrinėtojas Wilson Hunter aiškina, kad ledas bus susidaręs ant lėktuvo išorinių dalių ir lėktuvui patekus į šiltas sroves, atitirpęs ir nukritęs.

CHICAGO SVARIAUSIAS IR MODERNISKIAUSIAS DARZAS
BUČO DARZAS
WILLOW WEST INN AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

\$500 iki \$1500 nuolaidos ant naujo 1959 Chrysler - Plymouth - Imperial

Daugybė gerų visų išdirbysčių vartotų automobilių. Galima nupirkti be pinigų — išsimokėjimais.

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.

"U WILL LIKE US"

CHRYSLER - PLYMOUTH - IMPERIAL - TRIUMPH SALES — SERVICE

4030 Archer Avenue -- Tel.: Virginia 7-1515
Didžiausia ir teisingiausia lietuvių automobilių įstaiga.

Budrik Furniture

3241 So. Halsted Street

FURNITURE MART PAVYZDŽIAI

kiti pavyzdžiai turi būti parduoti.

SUTAUPYKITE NUO 30% IKI 60%.

3 kambarių baldų komplektas, kainoja \$445 — dabar	\$267.00
Kitas 3 kambarių komplektas: 2 gab. gyvenamojo setas, cocktail stalas, 2 step stalai, miegamojo setas, dvigubas dresseris, veidrodis, bookcase lova, pritaikyta skrynia, matrasas, box springs, gaminis pečius, pertaisytas šaldytuvas, lempos, linoleum ir paveikslai — viskas už	\$398.00
2 gab. svečių kambario setas — buvo \$179 — dabar	\$89.00
2 gab. svečių kambario setas, Pullman, buvo \$410 — už	\$235.00
3 gab. sectional, turtinai apdengtas, nupigintas	\$149.00
Double duty sofa, dviem miegoti, skoningai stiliuota	\$129.00
4 gabalų dailus miegamojo setas	\$119.00
4 gabalų double dresser setas, nupigintas	\$199.00
7 gabalų liuksusinis valgomojo kambario setas	\$119.00
5 gabalų dinette setai, parinktinų spalvų	\$29.00
Dailūs 7 gabalų dinette setai	\$59.00
9x12 Linoleum	\$3.50
9x12 Vilnoniai kaurai	\$39.95

Atdara pirmad. ir ketvirtad. vakarais iki 9:00 val. Sekmad. nuo 12—5.
Budriko radio programos iš stoties WHFC, 1450 kil. sekmadieniais 2:15 val. po pietų.

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šlaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis perųpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimei išitikus, neturėsite jokių namalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

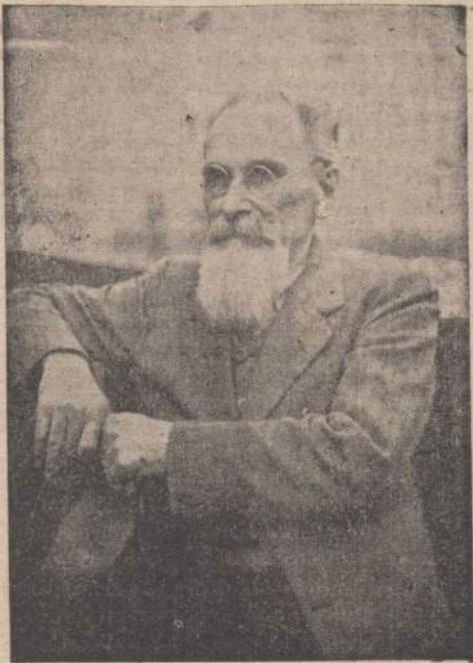
222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: CEntral 6-5208

Generaliai Agentai šių Kompanijų:
COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

MENO ŽINIOS

Tvarko MIKAS ŠILEIKIS

Daug nusipelnusio prof. Ad. Varno paroda

Prof. Adomas Varnas

Vos nutilus praėjusios šešių dailininkų meno parodos atgarsiams ir šiltsiems atsiliėpimams, štai kitą šeštadienį, lapkričio 14 d. įvyksta prof. dail. Adomo Varno 80 metų amžiaus sukakties proga meno paroda.

Jeigu paimtum, o reikėtų, panagrinėti prof. Ad. Varno kūrybinio darbo ilgoką laikotarpį, tai tektų parašyti ištisą knygą. Bet, ką gi darysi, kad apie savo nusipelnusius menininkus knygų neleidžiame, — nerašome monografių. Tėka džiaugtis, jeigu į parodas atsilanko pora ar trejetas šimtų žmonių, galima sakyti, tų pačių meno mėgėjų, kurie nepraleidžia nei vienos parodos.

Dail. Varno paroda įvyksta Jaunimo Centre Čiurlionio Galerijos patalpose. Rengia Liet. Amerikiečių Menininkų Klubas. Parodos atidarymo metu bus pagerbtas pats sukaktuvininkas meno veteranas prof. Varnas jo 80-ties metų sukakties proga.

Nors prof. Varnas yra suaukęs garbingo amžiaus (toko nedaugelis žmonių gali suaukti) vis toks jaunatviškas, energingas, darbingas ir produktyngas. Jo ateljer ad. 3721 W. 65 St. dvelkia lietuviška atmosfera bei švelniai kvėpiančiais aliejaus dažais. Ponia Varnienė, montesorinės auklėjimo sistemos steigėja, daug padeda profesoriui besirūpindama namų reikalais, kad josios "berniokas" daugiau laiko turėtų dirbti savo specialybėje.

Toks jau sutapimas, kad prieš du metus Čiurlionio Galeriją atidarant, prof. Adomas Varnas pareiškė:

"Šiandien atidarant M. K. Čiurlionio vardo Galeriją Čikagoje, man ypatingai malo-

no ir džiugu pasveikinti jos sumanytoją ir pradininką — Lietuvių Amerikiečių Menininkų Klubą Čikagoje.

"Kodėl man ypatingai malonu ir džiugu šiandien sveikinti šitą neseniai išdygusią lietuviškoje sostinėje ir nepaprastai judriai pasireiškusių kultūros organizaciją? — Dėlto, kad duodama pradžia tokios svarbos įstaigai, kaip Čiurlionio vardo Galerija, ji nukelia mano mintis į netolimą praeitį ir susieja jas su panašaus vardo ir panašių uždavinių organizacija, kuri prieš 36 metus, man turint garbės jai vadovauti, padėjo pagrindus ir nustatė pirmąsias gaires nūnai atidaromos galerijos "motutei", mūsų geniaus Čiurlionio vardo galerijai, laikinoje Lietuvos sostinėje Kaune".

Prof. Varnas yra daug prisidėjęs ir prie organizavimo Čiurlionio Galerijos Čikagoje, kaip anais laikais Lietuvoje. Jo sveikinimas L. A. M. Klubui prieš du metus turi gražų atgarsį šiandien. Jis be to, iš patirties žinodamas, savo kalboje pabrėžė, kad —

"Panašios įstaigos, kaip šiandien atidaromoji Čiurlionio vardo Galerija, gali sėkmingai plėtotis tik tuo pagrindu, kai jos vyriausias globos organas gali išsilaikyti anapus asmeninių interesų ribos, kai jo veikla grindžiama nešališkumo ir lygybės principu visų profesijos kolegų atžvilgiu.

"Linkėdamas Galerijai geriausios sėkmės, ugdant lietuviškojo meno fondą Amerikos dirvoje, drauge linkiu prisilaikyti tokios organizacinės tvarkos, kuri kuo mažiausiai turėtų reikalo susidurti su as-

meninio pobūdžio interesų spaudimu".

Kultūrininko prof. Adomo Varno prieš porą metų pasakyti žodžiai L. A. M. Klubu vadovybei, nebuvo be pagrindo. Klubas ir Č. Galerijos vadovybė ir laikosi to principo, kad kultūrinė veikla būtų grindžiama nešališkumo ir lygybės principu. Mums rūpi kultūrinis auklėjimas ir lietuviškos išlaikymas. Tam tikslui siekti kol kas mums kitas kelias nėra žinomas.

Būsimoje prof. Ad. Varno parodoje matysime 45 naujus kūrinius — portretus, peizažus ir naturmortus.

Lietuviai kitataučių parodoje

Spalio 30 d. Conrad Hilton viešbučio patalpose (3-me aukšte) iškilmingai buvo atidaryta All-Illinois Society of the Fine Arts sąjungos rudeninė meno paroda. Atidarymo metu buvo meninė programa: pianinu paskambino Osana Wyszinsky, o prof. Douglas D. Craft kalbėjo įvairiais meno klausimais. Menininkų draugijų bei klubų atstovai padarė trumpus pranešimus iš savo kolonijų veiklos. Kadangi ta proga yra minima "Am. Meno Savaitė" (American Art Week), tai buvo ir plačiau pasisakyta, ypač apie newyorkiečių menininkų susidomėjimą meno veikla bei skelbiamu šūkiu. Platesnį pranešimą padarė Ponia Gross, kuri ir parodos atidarymui pirmininkavo. Paašikėjo, kad šioje šalyje yra 30 nuoš. komunistuojančių menininkų. Ponia Roy Newman padarė pranešimą apie Illinoisaus Moterų Meno klubų veiklą, kurie šiais metais buvo surengę keletą ekskursijų autobusais į meno centrus švietimo reikalais. Ji pabrėžė, kad yra reikalinga daugiau meno galerijų, daugiau paskaitų meno klausimais ir daugiau mokyklų. Esą, žmonės ir scenos menu domisi, nežiūrint televizijos, kuri jau atsidūsi, — pradedama domėtis kilnesniais dalykais. Vėliau trumpą pranešimą padarė dail. Mikas Šileikis apie Čiurlionio Galeriją ir josios veiklą, kad šiais ir ateinančiais metais lietuvių galerijoje yra numatytos 7 ar daugiau meno parodų ir kvietė kitataučius atsilankyti į mūsų parodas. (M. Šileikis yra All-Illinois dailininkų sąjungos valdybos narys).

Šioje parodoje, deja, tik du lietuviai tedalyvauja: M. Šileikis ir J. Pautienius. Sąjungos vadovybė pasigenda kitų lietuvių, anksčiau dalyvavusių šios menininkų draugijos parodose. Draugija gyvuoja jau 33 metus.

Reikia pasakyti, kad iš 90 išstatytų (aliejaus ir akvarelės) darbų, yra gana tvirtų kūrinių. Įėjimas į parodą laisvas. Paroda tęsis ligi 1960 m. vasario mėnesio. —Ant. Mugys.

A. L. Dailininkų Sąjungos "Žiniaraštis"

išėjo 1959 m. spalio mėn. 19 d. Čikagoje. Yra skirtas Ameri-

kos Lietuvių Dailininkų Sąjungos reikalams aptarti. 4 psl. leidinėlis. Keliamas senas Dailės leidinio išleidimo klausimas ir kviečiami dailininkai prisidėti prie tokio leidinio sudarymo. Esą numatoma talpinti keletas ir spalvotų reprodukcijų. Leidinys būtų apie 100 psl. apimties. Biuletenu kviečiami visi dailininkai siųsti savo darbų nuotraukas šiuo adresu: American Lithuanian Artists Society, 4346 So. Western Ave., Chicago 9, Ill.

A. L. D. S-gos valdyba ateinantiesiems metams tokia: Vl. Vaitiekūnas — pirm., J. Pili-pauskas — sekretorius, Vl. Vi-jeikis — išdininkas.

—Tapytojas J. Pautienius iš Rhodes Island valstybės vyks-ta į Baltimore, Md., kur yra jo kūrinių paroda, surengta LB valdybos. Vėliau paroda bus ke-liama į Philadelphia.

—Paryžiuje spalio mėnesį buvo surengtos dvi dail. Vyt. Kasiulio parodos ir abi gerai pavyko. Dail. Kasiulis Paryžiuje ir kitur yra plačiai žinomas. Ten buvo surengęs per 20 savo parodų.

—Čiurlionio Galerija — mūsų tautos vaikų meno kūrinių fon-das, skirtas nepriklausomai Lie-tuvai.

SLOAN'S DEPARTMENT STORE
Pilnas pasirinkimas vyriškų, moteriškų ir vaikams rūbų, duoda visai Jūsų šeimai galimybę gražiai pasipuosti už žemiausias kainas. Kalbam lietuviškai
7042 SO. WESTERN AVE.
Phone: PRospect 8-9210

MARQUETTE RECORD SHOP
Complete Stock of Hi-Fi and Stereo records.
Operatic and Lithuanian folk music.
3215 W. 63rd ST. — HE 4-6266

BOHNETT FUEL OIL
STewart 3-1400
Highest Quality Fuel Oil
SPECIAL PRICE
Furnace Oil 12.4c. per gallon.
METERED DELIVERIES.

A. L. STRACHAN & SON
Highest Quality Coal & Fuel Oil.
Serving Chicagoland for over 50 yrs.
For prompt delivery call
"MAC" in order Dept. RE 7-3860
2209 WEST 63rd STREET.

STANLEY GAJDA
skelbia naujos
TAVERNOS IR SALĖS ATIDARYMĄ.

Paroduodami vietiniai ir importuoti gėrimai, draugiška aplinka, proga susitikti su maloniais žmonėmis. Salė išnuomojama įvairioms šventėms, vestuvėms, pokyliams ir t. t.

2059 West 19th St., Chicago, Ill.

M A C H'S
Didelė departamentinė krautuvė at-dara Jūsų patogumui ir sekmadieniais. Atsineškite šį skelbimą, kai apsilankysite pas mus

DZIOVINTI GRYBAI
p a s
M A C H'S
3720 W. 26th ST.
Chicago 23, Ill.

10 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, NOVEMBER 7, 1959

MOKSLO ŽINIOS

Idomios rusų mokslinės fikcijos

Žada priauginti mirusių žmonių sąnarius gyviems

John Mossman, Londono Daily Herald korespondentas Maskvoje, turėjo pasikalbėjimą su pagarsėjusiu rusų chirurgu Dr. Vladimir Demichov, kuriam neseniai pavyko "pagaminti šunį su dviem galvomis, priauginant vienam šuniui kito šuns nupiautą galvą... Dr. Demichov šiomis dienomis rengiasi daryti pirmą panašią operaciją su žmonėmis, ši kartą priauginant ne galvą, o koją.

Jo paciente yra 20 metų mergaitė, kuriai traukinys nupiovė koją. Dr. Demichov tvirtina, kad jis parinkęs ką tik mirusios to pat amžiaus moters koją operacijos būdu prisiūs savo pacientei. "Per šešis mėnesius ji savo naujos kojos nejaus, kol nesuaugs nervai ir smulkieji kraujai indėliai", jis sako. "Aš galiu paimti bet kurio mirusio žmogaus kūno sąnari ir jį persodinti (transplantuoti) gyvam žmogui. Ši mergaitė yra mano pirmasis toks pacientas", jis pasakė. "Ji yra graži ir kuomet aš ją sulopysiu, bus eilės ją vesti norinčių jaunu vyrų".

Negana to, Dr. Demichov pasakė Mossmanui, kad sąnarių persodinimas yra tik dalis tų biologinių stebuklų, kurių srityje jis dirba. Jis turįs jau "beveik tobula sistemą laikyti sandėliuose žmonių širdis ir plaučius plastikiniuose maišuose" atsargoje, panaudoti transplantacijoms. Be to jis turįs naują būdą operuoti vieną žmogų, jį sujungiant su kitu žmogumi. Sakysim, vaikas yra reikalingas operacijos, bet yra per silpnas ją pakelti. "Dabar aš galiu jį sujungti kraujo venomis su jo tėvu, ir kol operacija bus daroma, vaikas bus palaikomas gyvas savo tėvo krauju".

Vienas žymus britų chirurgas tame pat Daily Herald rašas, kad, esą, jei rusams pavyks atlikti tokią kojos graftavimo operaciją, tai jie "biologijos srityje būtų jau nuženę 100 metų pirmyn".

Sovietuose medicina tarnauja propagandai

Chicago daktarai chirurgai, kurie neseniai lankėsi sovietuose ir patys savo akimis matė kaip ten stovi medicina ir tyrimai, abejoja Dr. Demichovo pasisakymais ir laiko juos labiau propaganda, kaip faktą. Dr. Leopold Brodny iš Weiss Memorial ligoninės atsiliepė dėl Demichovo pasigyrimų, kaip jis priauginsias mirusios mergaitės koją gyvai, taip pat dėl jo pasizadėjimo duoti seniems žmonėms jauną širdį, žinoma, paimtas iš jaunu mirusių žmonių.

Amerikos mokslininkai, ku-

rie nemažiau yra įsigilinę į organų transplantacijos bandymus, sako, kad žmonija kol kas neturi žinių, kaip tai padaryti patvariai. Tokių žinių neturi nė rusai. Visa bėda yra ta, kad gyvi kūnai labai nepakencia svetimmo kūno, tai yra neprisiteidžia "grafto" (prisiuvimo). Žmogaus organizmo narveliai pasitinka prigraftuoto organo narvelius lygiai taip nedraugingai, kaip ir ligos bakterijas. Bereginti bilijonai narvelių "kareivių" (antibodis) apsupa svetimąjį organą ir sunaikina jo narvelius. Vieni viena išimtis yra ta, kai "lopas" ar organas prigraftuojamas iš dvynio, tai yra iš tokio žmogaus, kurs yra kilęs iš to paties kiaušinėlio su antruoju ir turi tą pačią genetinę sudėtį.

Daugybės eksperimentų yra padaryta su gyvuliais šiame krašte, prigraftuojant širdis, plaučius ir kitus organus, o dvigalvis šuo Chicagoje buvo "sūvertas" jau prieš 50 metų. Deja, visi tie prigraftuoti svetim organai ilgai negyveno. Neilgai gyveno ir Dr. Demichovo dvigalviai šunes.

Kitas, Rusijoje buvęs chirurgas Dr. Ross T. McIntyre sako, kad jam patys rusų mokslininkai pasakė, jog jų transplantacijos tebėra bandymų studijoje ir kad iki šiol visi graftai neilgai tegyveno.

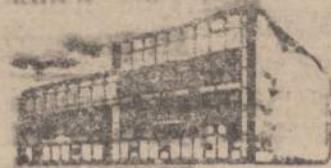
— Balso Igalotinis Miunchene (Adresas: Ł. Rugienius, ULRF — Direktor in Deutschland, Muenchen 2, Augustenstr. 46-III) priima Vokietijoje gyvenančių tautiečių prašymus šalpos ir emigracijos reikalais. Gali kreiptis ir asmenys, grįžę iš Lietuvos pastaraisiais metais ir negavę Vokietijos pilietybės. JAV-ems atidarius naujas kvotas emigracijai į Ameriką, susidaro galimimų ir mūsų tautiečiams. Pirmenybę turės ypač turintieji giminės Amerikoje. Ir Anglijon emigruoti yra galimimų. Ji priima šeimas ir su ligoniais ar viengungius, kurie gali pasveikti. Kad dėl šalpos, tai Balfas bendradarbiauja US-EP programą vykdamas (duodamos šalpos senesnio amžiaus žmonėms amatui išmokyti, ar imonei įsteigti, padeda aprūpinti baldais, persikelti į geresnius butus ir pan.). (E)

— "Kolumbijos Lietuvis" spalio-lapkričio numerį išleido gražiu viršeliu. Kun. Dr. Vyt. Mankeliūnas rašo apie "Tautinį idealizmą", prel. M. Krupavičius tęsia toliau straipsnį "Krikščionio santykis su komunizmu". Be to, yra eilė kitų rašinių ir daug iliustracijų. — Medeline netrukus bus pradėti statyti Lietuvių Centro Kolumbijoje namai; bus statomi prie aikštelės, kurią miesto valdyba leido pavadinti Lietuvos vardu. — Bogotos lietuvių jaunimas organizuojasi ir išvysto tautinę veiklą. — PLB Bogotos apylinkės valdybon išrinkti kun. K. Dominas (pirm.); A. Maticas (sekretorius) ir inž. K. Bekeris (įzd.). (E)

Visuomet mokėjome aukštus dividendus

DABAR JUOS DAR PADIDINOME

1/2%

TAUPLYTOJAMS TEIKIAME TVAIRIUS PATARNAVIMUS VELTUI Kešiuojame čekius. Perkam ir parduodam vaistybės bonus. VISOS SANTAUPOS APDRAUSTOS IKI \$10,000.00.

CRANE SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

2555 WEST 47th STREET

Lafayette 3-1083

B. R. PIETKIEWICZ, prez.

E. R. PIETKIEWICZ, sekr. ir adv.

Darbo valandos: pirmad. ir ketvirtad. nuo 9 iki 8 val. vak.; antrad. ir penktad. nuo 9 iki 5; trečiad. uždaryta, o šeštad. nuo 9 iki vidurdienio.

ŽOLĖS GYDUOLĖS

DIDŽIAUSIAS IMPORTUOTŲ ŽOLIŲ PASIRINKIMAS AMERIKOJE

DR. MICHAEL ZOFCHAK, MANAGER

ZENŠENIS

ZENŠENIS

Pasaulio stebuklas

Aziatiškas zenšenis (lotyniškai: PAHAX SCHINSENG), žinomas taip pat kaip Pasaulio stebuklas, Gvybės šaknis ir t. t., mūsų importuojamas iš Azijos monopolijos. Kiekviena šaknis garantuotai tikras Aziatiškas Zenšenis. Šaknų vertė nustatoma pagal jų amžių, svorį, formą ir t. t. Nesu- pamiokite tikrų Aziatiškų šaknų su pigiu amerikonišku Zenšeni (lotyniškai: Ginseng Quengüfö- ña), visiškai panašiu į aziatišką zenšeni, bet abejotinos kokybės.

Tikra aziatiška šaknis Zenšenis, klasė Nr. 1	\$30.00
Tikra aziatiška šaknis Zenšenis, klasė Nr. 2	\$20.00
Tikra aziatiška šaknis Zenšenis, klasė Nr. 3	\$10.00
Tikrojo aziatiško Zenšenio kapsulės (30)	\$10.00

Mes turime tik ribotus kiekius. Užsisakykite tuoj.

KARALIŠKI DREBUČIAI ARBA BICIŲ PIENAS

Mūsų karališki drebūčiai — tai ne milteliai kapsu- lėse, bet kiekviena kapsulė turi 50 mg tikrųjų Kara- liškųjų Drebūčių skysčio stovyje. Išbandykite šiuos geriausius Karališkus Drebūčius.

30 kapsulių po 50 mg	\$3.00
90 kapsulių po 50 mg	\$8.00

ERSKĖČIAI — ROSE HIPS

Importuota iš Europos. Juose gausu vitamino C, jie turi taip pat kal- cijaus, magnezijos, geležies ir vitaminų A, K, P, B2, PP ir B1.

TAI GERIAUSIEJI IŠ VISŲ ERSKĖČIŲ.

1 svaras, nuskintas su grūdėliais	\$1.75	—	5 svarai	\$8.00
1 svaras be grūdėlių	\$2.00	—	5 svarai	\$9.00

Jeį perkama daugiau, kaip už \$3.00, tai mes apmokame siuntimo išlaidas.

ŽOLĖS ARBATAI — HERB TEAS

ZOLAX — pagamintas iš importuotų žolių. Šalina iš kūno nereika- lingas medžiagas, geri paleidžiamieji vaistai. Dėžutė \$1.00.

HERBA LAX — tabletės pagamintos iš grynų žolių, vaistai nuo laikino užkietėjimo. 90 tablečių \$1.00.

- NR. 10 skatina šlapinimąsi ir stimuliuoja inkstus. Dėžutė \$2.00.
- NR. 11 nuo dažno šlapinimosi naktį ir šlapimo pūslės silpnumo. Dėžutė \$2.00.
- NR. 12 nuo kosulio persaldžius arba suezrinus gerkle. Palengvina, išskiria skreplius, pašalina purvą. Dėžutė \$2.00.
- NR. 14 Populiarus mišinys, kurį daugelis vartoja nuo reumatizmo, artrito; truputį paleidžia vidurius. Dėžutė \$2.00.
- NR. 15 Nuramina nervus poilsiui ir geram miegui. Dėžutė \$2.00.
- NR. 17 populiarus tarpe žmonių nesveikomis kepenimis ir tulžies pūsle. Dėžutė \$2.00.
- NR. 18 Šia arbata per daugelį metų vartojo sergantieji cukraus liga. Dėžutė \$2.00.
- NR. 19 moterims, pageidaujantioms švelnios, raminančios, migdan- čios arbatos mėnesinių metu. \$2.00.
- NR. 20 Arbata virškinimui skatinti, iš geriausių import. žolių. \$2.00.

STUMBRINĖ (zubrovka) — Mūsų stumbrinė importuota iš Bielovežio Girios, ir jos kokybė nėra žemesnė už kai kur parduodamos amerikoniškos stumbrinės kokybę. Norėdami ant jos užpilti degtinės—užsisaky- kite paketą, kurio užteks keletui stumbrinės degtinės bontų. Tik \$1.00.

TREJOS DEYNERIOS — 27 importuotų ištisų ir supiaustytų žolių mišinys, ant kurio užpilama degtinės arba vyno; skatina apetitą. Užtenka visam galionui. \$2.00.

JONAZOLĖ — ant kurios Europoje mėgsta užpilti degtinės. \$1.00.

SERMUKSNIAI — negrūstos uogos, importuotos iš Europos. Užpylus gaunama puiki degtinė. \$1.00.

GALANGALAS — geriausia, importuota iš Europos. Paketas \$1.00.

RAMUNELĖ — geriausia, importuota iš Europos. Paketas \$1.00.

MĖTOS (pepermint) — puikūs, importuoti iš Centrinės Europos, lapai arbatai. Paketas \$1.00.

MATE — Pietų Amerikos gėrimas, kurį geria daugiau, kaip 20,000,000 žmonių. Už svarą \$1.25.

MES TURIME

daugiau, kaip 1,000 importuotų iš visu pa- saulio kraštų žolių. Bū kurios jums žino- mos žolės, kurios par' kalausite, didelis paketas už \$1.00. Mes apmokame siuntimo iš- laidas, kai užsakoma daugiau, kaip už \$3.00. Jei užsakote už mažesnę sumą, tai atsiųskite pašto išlaidoms 25 centus.

Užsisakykite šiandien pat
WORLD HERB CO., INC.

459—18th Ave., Newark 3, New Jersey.

Iševijos kultūriniai santykiai su pavergtąja Lietuva

Algirdo J. Kasulaičio referatas, skaitytas 1959 m. spalio mėn. 17—18 d. įvykusiame Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto susirinkime New Yorke.

Ivadas

Šio referato tema, bent iš pranešėjo taško žiūrint, yra dviprasmišė: iš vienos pusės ji dėkinga, nes pats klausimas yra jau gerokai nagrinėtas, pateikta gausi eilė įvairių argumentų už ir prieš, pagaliau jau ir pirmieji žingsniai žengti bei jų išdavos žinomos. Iš kitos pusės ji nedėkinga, nes šis klausimas nėra koks teoretinis matematinis uždavinys, į kurio sprendimą galime žiūrėti nesuinteresuotomis praecivio akimis, šaltomis bejausmėmis širdimis.

Koegzistencijos problema, pačia savo prigimtimi paliečia visas mūsų buities ir veiklos sritis — laisvinimo darbą, kultūros puoselėjimą ir kūrybą, lietuviškos išlaikymą iševijoje, jau nekalbant apie pavergtąją tautą, jos kančias, jos pastangas išlikti gyvai tautine ir kultūrine prasme ir t. t. Vienoks ar kitoms šios problemos išsprendis turės labai toli siekiančių išdavų: tiek laisvinimo kovoje, tiek įvairiuose kultūrinuose bei visuomeniniuose iševijos reiškiniuose. Šie du faktai — problemos jausminis charakteris ir jos aktualumas reikalauja kuo tikslesnio išsprendimo ir tas savo ruožtu įpareigoja kiekvieną iševijos organizaciją, o ypač vadovaujančius organus jai skirti reikiamo ir nuolatinio dėmesio. Koegzistencija nėra vienalaikė problema. Atvirkščiai, jos aktualumas niekuomet nesunyks, o ji pati kils vis iš naujo, keičiantis netik iševijos gyvenimui ir mąstysenai, bet ir tarptautinei konjunktūrai, tik kiekvieną kartą tai vienas tai kitas jos aspektas bus labiau ryškiamas. Trumpai, analitiškai į šią problemą pažvelgti ir yra šio referato tikslas.

Klausimo atsiradimas

Koegzistencijos - bendradarbiavimo mintis nėra originalus iševijos lietuvių atradimas. Ši mintis kilo Kremliaus protuose ir yra komunizmo politinės metodikos dalis. Pasaulį užvaldyti siekiančiam tarptautiniam komunizmui koegzistencija nėra demokratinis, draugiškas sugyvenimas ir

draugystė paremta tolerancija, džentelmeniškumu, asmens įsitikinimų pagerbimu, bet kovos metodas, viena iš šaltojo karo priemonių Kremliaus tikslams siekti. Sekusiems pokarinių tarptautinę politiką šis faktas yra aiškiai suvokiamas. Koegzistencinės filosofijos šaknys glūdi dviejų didžiųjų — Vašingtono ir Maskvos — įsitinime, jog trečiasis pasaulinis karas bus branduolinis ir kaip toks grės pasauliniu sunaikinimu. Taigi šio karo yra būtina išvengti. Tačiau išvengimas 'karštojo' karo dar nesusitardžio šaltojo karo. Nei Vašingtonas, nei Maskva nemanoma atsakyti nei savo pozicijų, nei siekiamų tikslų. Rungtynės netik už turimas pozicijas, bet ir už pačią gyvybę vyksta visuose frontuose ir visomis priemonėmis. Tiek viena galybė — Vašingtono vadovaujama Vakarų demokratija, tiek kita — Maskvos vadovaujamas tarptautinis komunizmas puikiai žino, jog laimės ta, kuri bus stipresnė viduje ir įstengs patraukti į save pasaulio mases. Tokiai kovai reikalingas laikas ir įtampos atlaida. Šie du faktoriai yra ypatingai svarbūs Maskvai, kuri būtinai turi bent kiek atsikvėpti nuo ginklavimosi naštos, ją labai slėgiančios ir trukdančios gyvenimo standarto progresą, nes ji žino, kol jos kontroliuojamuose kraštuose vyraus skurdas ir badas, tol Vakarų vadinamasis kapitalistinis pasaulis, prisotinęs kiekvieną individą neribotomis gėrybėmis, bus amžina pagunda (ir šviesus pavyzdys) badaujančiai ir skurstančiai pusei pasaulio. Štai kodėl Kremlius pakišo Vašingtonui koegzistencijos mintį, tardamas — abudu bijomės karo, nes jo nėra vienas nelaimėsime. Tad jeigu kariauti nemanome, tai kam grąsinti vienas kitam ir kam mesti tarsi į balą milijardus dolerių bomboms, lėktuvams ir tankams gaminti. Koegzistencijoje. Pripažinkime vienas kitam teisę gyventi savo gyvenimą ir kelti savo žmonių gyvenimo standartą. Ir t. t. ir t. t. Koegzistencinei idėjai pasaldinti Kremlius at-

leido visą eilę mažesnių varžtelių: laiškai, siuntiniai, kultūrinių kūrinių pasikeitimas, menininkų vizitai ir revizitai, parodos, New Yorke ir Maskvoje, ultimatumo atšaukimas Berlyne, Kruščevo vizitas, Eisenhowerio gyrimas, atsisąžadėjimas nugalėti kapitalizmą ginklu, politikų vizitacijos, išleidimas kai kurių žmonių iš sovietijos ir daug kitų nuolaidelių, darančių teigiamą įspūdį. Vašingtonas tokiai pagundai neatsispyrė ir taip Kremlius dar kartą 15 metų laikotarpyje pasirinko tokį ginklą ir tokį kovos metodą, kokio jis nori.

Lietuviškojo bendradarbiavimo minties atsiradimas

Toks Kremliaus sugalvotas, inspiruotas bei įvykdytas tarptautinės politikos posūkis nepaliko nuosalyje ir lietuviškosios iševijos. Klausimas, anksčiau neegzistavęs, nebent atskirų individų mąstysenoje, dabar staiga prasiveržė į spaudos puslapius, organizacijų susirinkimus ir privačias diskusijas. Tam buvo visa eilė priežasčių, šalia jau aukščiau minėto tarptautinės politikos po-

sūtkio koegzistencijos kryptimi.

Visų pirmiausiai kai kurių žmonių budrumą suvienkino mūsų minėtos Kremliaus nuolaidos — atleisti kai kurie varžteliai. Susirašinėjimas su giminėmis ir draugais, galimybė juos remti taip vertingais siuntiniais, visos eilės giminių ir draugų grįžimas iš Sibiro ir panašūs įvykiai padarė tam tikros įtakos iševijos galvojime. Šalia to, gausesnės žinios apie pavergtos Lietuvos gyvenimą darė įspūdžio nekritiškiems stebėtojams. Lietuvos pramoninimas, kai kurios statybos, žurnalai, knygos, televizija, automobiliai ir kt. psichologiškai veikė kai kurias jaunesnės kartos žmones teigiamai prasme. Vėl, galimybė, jog v-enas kitas meno ansambelis gali atvažiuoti Amerikon koncertuoti — visą problemą dar suaktualino.

(Bus daugiau)

New Life Delicatessen

Namie gaminti delikatesai, nuaisto produktai ir šviežia mėsa.
3146 SO. HALSTED ST.
Victory 2-7666
Jonas Grinius, savininkas

Asbach Uralt

the great brandy from the Rhine

German Distilleries Ltd.
475 Riverside Drive, N.Y. 24, N.Y.

8 years old
80° proof

BURIUOKITE PATYS IR VEŽKITE SAVO ŠEIMĄ Į SAUGUMĄ!

VELTUI!

ATVYKITE IR PASIMKITE NEMOKAMAI "TAUPYMO RAKTĄ"

Paranki tūba palengvins taupymą ir bus visada Jums naudinga.

COLUMBUS

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
2525 WEST 47th STREET LA 3-4284
CHARLES J. KOZLOWSKI, Secretary-Manager

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO INSULIACIJOS PROBLEMAS.

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materiolių.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET Tel.: VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI